

EUROOPA
KOMISJON

EUROOPA LIIDU VÄLISASJADE JA
JULGEOLEKUPOLIITIKA KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 25.5.2011
KOM(2011) 303 lõplik

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele

{SEK(2011) 637 lõplik}
{SEK(2011) 638 lõplik}
{SEK(2011) 639 lõplik}
{SEK(2011) 640 lõplik}
{SEK(2011) 641 lõplik}
{SEK(2011) 642 lõplik}
{SEK(2011) 643 lõplik}
{SEK(2011) 644 lõplik}
{SEK(2011) 645 lõplik}
{SEK(2011) 646 lõplik}
{SEK(2011) 647 lõplik}
{SEK(2011) 648 lõplik}
{SEK(2011) 649 lõplik}
{SEK(2011) 650 lõplik}
{SEK(2011) 651 lõplik}
{SEK(2011) 652 lõplik}

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele

Euroopa Liidust (EL) idas ja lõunas asub kuusteist riiki,¹ kelle lootused ja tulevik mõjutavad meid otseselt ja märkimisväärselt. Selle on teravalt esile toonud hiljutised sündmused, mis on juhtinud tähelepanu ka probleemidele, mille ees me koos seisame. Pikaajaliste repressiivrežiimide kukutamine Egiptuses ja Tuneesias, jätkuv sõjaline konflikt Liibüas, hiljutine vägivaldne pööre Süürias, jätkuv repressioon Valgevenes ning piirkonnas, sealhulgas Lähis-Idas jätkuvad pikaajalised konfliktid nõuavad, et vaataksime värske pilguga üle ELi suhted tema naabritega. Toetada tuleb ka edusamme, mida on teinud teised naabrid, näiteks Moldova Vabariik reformide valdkonnas, Ukraina assotsieerimislepingu läbirääkimistel ning Maroko ja Jordaania põhiseadusreformi väljakuulutamisel. Lissaboni leping on lubanud ELil tugevdada oma välispoliitika elluviimist: naaberriikidega tehtavat koostööd saab nüüd laiendada, et see hõlmaks integreeritult ja tõhusamalt suurt küsimusteringi. See oli 2010. aasta suvel põhiliseks stiimuliks algatada Euroopa Naabruspoliitika (ENP) läbivaatamine, konsulteerides partnerriikide ja teiste sidusrühmadega. Terve Vahemere lõunapiirkonna hiljutised sündmused on muutnud vajaduse läbivaatamise järele veelgi aktuaalsemaks. EL peab olema meie naabruses aset leidvate ajalooliste sündmuste kõrgusel.

Alates selle loomisest 2004. aastal on ENP raames edendatud mitmeid olulisi algatusi eelkõige kaubandus- ja majandusvaldkonnas ning need algatused on ELil ja tema partneritel lubanud arendada tihedamaid suhteid praktiliselt kõigis poliitikavaldkondades energeetikast hariduse ja transpordist teaduseni. Nüüdseks on neist saanud ELi ja tema naabrite vahelise kontakti ja koostöö alused. ELi antav abi on suurenenud ja on nüüd paremini suunatud. Kuid paranemisruumi leidub suhete kõigis aspektides. Hiljutised sündmused ja läbivaatamise tulemused on näidanud, et ELi toetuse mõju naaberriikide poliitilistele reformidele on olnud piiratud. Näiteks on suhetes kiirelt arenevate partneritega ja tegelemisel reformivajadustega vaja suuremat paindlikkust ja individuaalsemat lähenemisviisi sõltuvalt sellest, kas partnerite režiim vahetub kiiresti või on käimas pikaajaline reformi- ja demokraatia konsolideerumise protsess. Äärmiselt oluline on ELi, selle liikmesriikide ja peamiste rahvusvaheliste partnerite vaheline kooskõlastamine, mida on võimalik parandada.

ELi ning naaberriikide ja ühiskondade partnerluse tugevdamiseks on vaja uut lähenemisviisi: terviklike demokraatiate ülesehitamiseks ja kindlustamiseks, jätkusuutliku majanduskasvu poole püüdlmiseks ja piirideüleste sidemete haldamiseks.

ENP peaks olema ELi poliitika, kusjuures liikmesriigid peaksid oma kahepoolsed jõupingutused naaberriikidega ühtlustama ENP üldiste poliitiliste eesmärkidega. Samamoodi on mõne ENP peamise eesmärgi saavutamisele kaasaaitamisel keskne roll Euroopa Parlamendil. Lisaks peaks ENP toimima katalüsaatorina selles mõttes, et laiem rahvusvaheline kogukond toetaks piirkonnas toimuvaid demokraatlikke muutusi ning majanduslikku ja sotsiaalset arengut.

¹ Euroopa naabruspoliitika hõlmab järgmiseid riike: Alžeeria, Armeenia, Aserbaidžaan, Egiptus, Gruusia, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Moldova Vabariik, Palestiina okupeeritud alad, Süüria, Tuneesia, Ukraina ja Valgevene.

Selline partnerlus meie naabritega on vastastikku kasulik. EL on peamine kaubanduspartner suuremale osale oma naabritest. Partnerriikide jätkusuutlik majandusareng ja töökohtade loomine toob kasu ka ELile. Samamoodi on isikute liikumine, kui see on kontrollitud, positiivne terve naabruskonna seisukohast, soodustades üliõpilaste, töötajate ja turistide liikumist ning takistades ebaseaduslikku rännet ja inimkaubandust. ELi ja tema naabrite aktiivsed suhted sellistes valdkondades nagu haridus, sotsiaalkaitstesüsteemide tugevdamine ja ajakohastamine ning naiste õiguste edendamine aitab suurel määral toetada meie ühiseid eesmärke: kaasav areng ja töökohtade loomine.

Uus lähenemisviis peab põhinema vastastikusel usaldusel ning ühisel pühendumisel universaalsetele väärtustele: inimõigustele, demokraatiale ja õigusriigi põhimõttele. See tähendab ka palju ulatuslikumat diferentseeritust, mis lubab igal partnerriigil arendada oma sidemeid ELiga nii kaugele kui tema enda püüdlused, vajadused ja suutlikkus seda lubavad. Osaleda suutvate ja soovivate lõuna- ja idanaabrite puhul tähendab see tihedamat majandusintegratsiooni ja tugevamat poliitilist koostööd haldusreformide, julgeoleku ja konfliktide lahendamise küsimuses, sealhulgas ühisalgatusi rahvusvahelistel foorumitel ühist huvi pakkuvates küsimustes. Vahemere lõunapiirkonna kontekstis on komisjon ja kõrge esindaja juba esitanud oma ettepaneku partnerluseks nende riikidega demokraatia ja ühise heaolu nimel².

Eespool kirjeldatud uue lähenemisviisi eesmärk on:

- (1) ulatuslikumalt toetada partnereid, kes ehitavad üles tõelist demokraatiat – sellist, mis püsib, sest hääletamisõigusega kaasnevad õigused sõnavabadusele, konkureerivate erakondade moodustamisele, sõltumatutelt kohtunikelt erapooletute kohtuotsuste saamisele, usaldusväärselt politseilt ja relvajõududelt kaitse saamisele, juurdepääsule kompetentsele ja mittekorrumpeerunud avalikule teenistusele ning teistele kodaniku- ja inimõigustele, mida paljud eurooplased peavad enesestmõistetavaks, näiteks mõtte-, südametunnistuse ja usuvabadusele;
- (2) toetada kaasavat majandusarengut, et ELi naabrid saaksid kaubelda, investeerida ja kasvada jätkusuutlikult, vähendades sotsiaalset ja piirkondlikku ebavõrdsust, luues oma töötajatele töökohti ja tagades oma rahvale kõrgema elatustaseme;
- (3) tugevdada Euroopa Naabruspoliitika kaht piirkondlikku mõõdet, mis hõlmavad vastavalt idapartnerlust ja Vanemere lõunapiirkonda, nii et meil oleks võimalik välja töötada kahepoolset koostööd täiendavad ja tugevdavad jätkusuutlikud piirkondlikud algatused sellistes valdkondades nagu kaubandus, energeetika, transport ning ränne ja liikuvus;
- (4) pakkuda mehhanisme ja vahendeid, mis sobivad ülaltoodud eesmärkide saavutamiseks.

Partnerlus areneb koos iga naabriga tema vajaduste, suutlikkuse ja reformieesmärkide põhjal. Mõned partnerid võivad soovida liikuda integratsiooni valdkonnas kaugemale ning see hõlmab suuremat joondumist ELi poliitika ja eeskirjadega, viies järkjärgulisele majanduslikule integreerumisele ELi siseturuga. ELi eesmärk ei ole peale suruda poliitilise reformi mudelit ega valmisretsepti, kuid ta nõuab, et iga partnerriigi reformiprotsessi puhul

² KOM(2011) 200, 8.3.2011.

pühendutaks konkreetselt universaalsetele väärtustele, mis moodustavad meie uue lähenemisviisi aluse. Algatus tuleb partneri poolt ja ELi toetust kohandatakse vastavalt.

ELi ulatuslikum tugi oma naabritele on tingimuslik. See sõltub edusammudest demokraatia ülesehitamisel ja kindlustamisel ning õigusriigi põhimõtte järgmisel. Mida suuremal määral ja kiiremini teeb riik edusamme oma sisereformide valdkonnas, seda enam tuge saab ta ELilt. Sellist ulatuslikumat tuge pakutakse erineval kujul, sealhulgas sotsiaal- ja majandusarengu suurema rahastamise, ulatuslikumate terviklike institutsioonide väljaarendamise programme, parema turulepääsu, investeringute toetamiseks suurema EIP-poolse rahastamise ja liikuvuse suurema soodustamise näol. Sellised eeliseid andvad kohustused kohandatakse iga riigi vajaduste ja piirkondliku kontekstiga. Nende puhul võetakse arvesse, et kaalukas reform tähendab märkimisväärsed eelnevaid kulutusi. Iga riigi 2014. aasta ja hilisemate rahaliste eraldiste otsustamisel võetakse arvesse partnerite reformide tulemusi 2010.–2012. aastal (iga-aastaste eduaruannete põhjal). Nende riikide puhul, kus reforme ei ole toimunud, vaatab EL rahastamise läbi või isegi vähendab seda.

EL jätkab oma poliitikat piirata suhteid valitsustega, kes rikuvad inimõigusi ja demokraatiale omaseid standardeid. Seejuures kasutab EL suunatud sanktsioone ja teisi poliitikameetmeid. Selliste meetmete võtmisega EL mitte üksnes ei jätku, vaid tugevdab veelgi oma toetust kodanikuühiskonnale. Sellise diferentseerituma lähenemisviisi rakendamisega hoiab EL avatuna dialoogi võimalused valitsuste, kodanikuühiskonna ja teiste sidusrühmadega. Ühtlasi ning kooskõlas vastastikuse usalduse põhimõttega tagab EL, et tema vahendeid kasutatakse ENP kesksete eesmärkide toetamiseks.

Vahendid, mille EL ja tema rahvusvahelised partnerid võtavad kasutusele naabruskonnas toimuvate demokraatlike üleminekute toetamiseks, peavad hõlmama nii koheseid ja kiireloomulisi vajadusi kui ka keskmise pikkusega ajavahemiku ja pikaajalise perspektiivi nõudeid.

1. TÕELISE DEMOKRAATIA SUUNAS TEHTAVATE EDUSAMMUDE TOETAMINE

Euroopa Liit:

- varieerib partneritele antava ELi toetuse taset vastavalt poliitiliste reformide elluviimisel ja tõelise demokraatia ülesehitamisel tehtud edusammudele

1.1. Tõelise demokraatia toetamine

ELi ja tema naabrite partnerluse tugisambad on toimiv demokraatia ning inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamine. Poliitiliseks reformiks ei ole üht kindlat mudelit ega valmisretsepti. Ehkki reformid toimuvad riigiti erinevalt, on mitu **tõelise ja jätkusuutliku demokraatia** ülesehitamise elementi samad ning nõuavad valitsuste tugevat ja kestvat pühendumist. Need on:

- vabad ja õiglased valimised;
- ühinemis-, väljendus- ja kogunemisvabadus ning vaba press ja meedia;
- õigusriigi põhimõte, mida viib ellu sõltumatu kohtusüsteem ja õigus õiglasele kohtupidamisele;
- korruptsioonivastane võitlus;
- julgeoleku- ja õiguskaitsevaldkonna (sealhulgas politsei-) reform ning demokraatliku kontrolli kehtestamine relva- ja julgeolekujõudude üle.

Neil elementidel põhinev reform mitte üksnes ei tugevda demokraatiat, vaid aitab luua tingimused jätkusuutlikuks ja kaasavaks majanduskasvuks, elavdades majandust ja investeringuid. Need on peamised kriteeriumid, mille alusel EL hindab edusamme ja varieerib toetuse taset.

1.2. Partnerlus ühiskonnaga

Euroopa Liit:

- loob partnerlused igas naaberriigis ja teeb ELi toetuse kodanikuühiskonna rahastamisvahendi kaudu kättesaadavamaks kodanikuühiskonna organisatsioonidele
- toetab Euroopa demokraatia sihtkapitali loomist, et aidata erakondi, registreerimata vabaühendusi, ametiühinguid ja teisi sotsiaalpartnereid
- edendab meediavabadust, toetades kodanikuühiskonna organisatsioonide takistusteta juurdepääsu internetile ja elektroonilise kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist
- tugevdab inimõiguste alast dialoogi

Elujõuline kodanikuühiskond võimaldab kodanikel väljendada oma muresid, anda panus poliitika kujundamisse ja panna valitsused vastutama. Samuti võib ta aidata tagada, et majanduskasv muutuks kaasavamaks. Kõige selle teostumise aluseks on väljendus-, ühinemis- ja kogunemisvabaduse tagamine. Teiseks väljakutseks on selliste demokraatlike erakondade kujunemise soodustamine, kes esindavad ühiskonnas olemasolevate seisukohtade ja lähenemisviiside laia spektrit, et nad saaksid konkureerida võimu ja kodanike toetuse nimel. See kodanikuühiskonna ja pluralismi edendamise väljakutse on tuntav terves naabruses, kuid eriti akuutne on see riikides, kus toimuvad kiired poliitilised muutused või kus repressiivsed poliitilised režiimid jätkavad pluralismi ja mitmekesisuse allasurumist.

Selleks et olukorda lahendada ning toetada poliitilisi jõude, kes püüdleval oma riikides demokraatlike muutuste poole (eelkõige erakondi, registreerimata vabaühendusi, ametiühinguid ja teisi sotsiaalpartnereid), toetavad kõrge esindaja ja komisjon **Euroopa demokraatia sihtkapitali**³ loomist. Selle sihtkapitali eesmärk on suurendada ELi, selle liikmesriikide ning kõnealuses valdkonnas juba tegutseva mitme suure Euroopa poliitilise sihtasutuse jõupingutuste mõju ja kooskõla.

Kodanikuühiskond täidab põhirolli naiste õiguste, suurema sotsiaalse õigluse ja vähemuste austamise ning keskkonnakaitse ja ressursitõhususe edendamisel. EL toetab valitsusväliste osalejate kaalukamat poliitilist rolli ühiskonnaga loodava partnerluse kaudu, aidates kodanikuühiskonna organisatsioonidel arendada võitlusvalmidust, võimet jälgida reforme ning tugevdada oma rolli ELi programmide rakendamisel ja hindamisel. ELi kohapealsed esindused püüavad kaasata partnerriikide valitsusi ja kodanikuühiskonda ühisesse struktureeritud dialoogi meie koostöö põhivaldkondade kohta. Selliste meetmete ELi-poolne rahastamine võiks toimuda spetsiaalse, naabruse jaoks mõeldud **kodanikuühiskonna rahastamisvahendi** loomise teel.

³ Ehkki selle sihtkapitali eesmärgid ning finants- ja juhtimisrežiim erinevad teiste demokratiseerimisvahendite omadest, rakendatakse neid sünergia ja sidususe tugevdamise eesmärgil.

Meediavabadus ja vaba juurdepääs teabele on toimiva demokraatia põhielemendid. Demokraatliku muutuse edendamisel mängivad märkimisväärselt rolli sotsiaaltööstused ja uued tehnoloogiad. ELi abi juba antakse demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kaudu. Selleks et EL saaks vajaduse korral aidata kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja kodanikel saada takistusteta juurdepääs internetile ja teistele elektroonilistele kommunikatsioonitehnoloogiatele ning sõltumatule trükimeediale, raadiole ja televisioonile, võib välja töötada täiendavaid vahendeid.

Äärmiselt oluline on **inimõiguste ja põlvõabaduste** austamine mitmepoolsete lepingute ja kahepoolsete kokkulepete kaudu. Sõnadega ei kaasne paraku alati teod. Meie partnerlust peaks iseloomustama kõigi asjaomaste rahvusvaheliste ja piirkondlike vahendite ratifitseerimine ning täielik kinnipidamine nende sätetest. See hõlmab soolise võrdõiguslikkuse jõulist edendamist (mis on kooskõlas olulise rolliga, mida naised hiljuti lõunas aset leidnud sündmuste juures taas täitsid), võitlemist diskrimineerimise kõigi vormide vastu, usuvabaduse austamist ning põgenike ja rahvusvahelise kaitse saajate õiguste kaitsmist. Tugevam **inimõiguste alane dialoog** lubab kontrollida selle valdkonna kohustuste täitmist, sealhulgas tegeleda inimõiguste rikkumise juhtumitega. Ka Euroopa Nõukoguga tehtava koostöö elavdamine võiks aidata edendada kohustustest kinnipidamist.

Parlamendid võivad luua sidemeid meie ühiskondade vahel. Euronesti parlamentaarne assamblee (Euroopa Parlamendi ja idapartnerluse riikide parlamentide ühisassamblee), Euroopa – Vahemere piirkonna parlamentaarne assamblee ning Euroopa Parlamendi ja partnerriikide parlamentide ühiskomisjonid kujutavad endast põhilisi dialoogi- ja otsustajate parema teineteisemõistmise foorumeid. Parlamendiliikmed võivad anda väärtusliku panuse ka reformide tõhustamisse ja iga riigi ENP tegevuskava kohustuste täitmise kontrollimisse, sealhulgas olulistes poliitilistes ja inimõiguste küsimustes.

1.3. Poliitilise ja julgeolekukoostöö tihendamine

Euroopa Liit:

- tõhustab ELi osalemist pikaajaliste konfliktide lahendamises
- kasutab ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP) ning teisi ELi vahendeid
- edendab rahvusvahelistel foorumitel põhilistes julgeolekuküsimustes Euroopa naabruspoliitika partneritega toimuvat ühistegevust

Lissaboni leping annab ELile ainulaadse võimaluse muuta oma tegevus tõhusamaks. See on eriti tähtis meie naabruspoliitikas. Kuid selleni jõudmine nõuab, et ELi ja liikmesriikide poliitika oleks senisest ühtlustatum, et anda edasi ühine sõnum ja sidusus, mis muudab meie meetmed tõhusaks. ELi vahendid ja poliitika on tõhusad üksnes siis, kui neid toetab liikmesriikide poliitika. Kui tahame muuta oma naabrust turvalisemaks ja kaitsta oma huvisid, ei ole võimalik enam vanaviisi jätkata.

Mitut partnerriiki mõjutavate pikaajaliste konfliktide jätkumine on tõsine julgeolekuoht tervele piirkonnale. Püsiv ebastabiilsus mõjutab otseselt ELi geopoliitilisi, majanduslikke ja julgeolekuhuve. Iisraeli ja Palestiina konflikt ning Lähis-Ida, Lõuna-Kaukaasia, Moldova Vabariigi ja Lääne-Sahara konfliktid mõjutavad endiselt märkimisväärselt elanikkonda, toidavad radikaliseerumist, kulutavad ulatuslikke kohalikke ja rahvusvahelisi ressursse ning toimivad tõhusate reformipiduritena.

EL juba tegeleb aktiivselt mitmele konfliktile lahenduse leidmisega. EL osaleb Lähis-Ida kvartetis. Kvartett aitab juhtida Genfi kõnelusi, mille eesmärk on rahu ja julgeolek Gruusias. Samuti osaletakse vaatlejana „5+2” kõnelustel Transnistria konflikti üle Moldova Vabariigis. EL oleks valmis suurendama oma osalust formaatides, kus ta ei ole veel esindatud, nt Mägi-Karabahhi konflikti käsitlevas OSCE Minski rühmas. EL kavatseb suurendada oma toetust usalduse ja kontaktide loomisele separatistlike territooriumidega, konfliktidega seotud rahvusvahelistele jõupingutustele ja struktuuridele ning vastavasse etappi jõudmise korral ka kokkulepete rakendamisele. Samuti on EL jätkuvalt selliste piirimuudatuste vastu, mis leiavad aset relvastatud jõu kasutamise teel. Paljusid vahendeid, mida me kasutame kõikjal naabruses majandusintegratsiooni ja valdkondliku koostöö edendamiseks, oleks võimalik kasutusele võtta ka usalduse loomise ja konfliktide lahendamise eesmärkide toetamiseks. Samuti on EL valmis koos asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ja oluliste partneritega arendama konfliktijärgseid ülesehitusstsenaariume, mis võiksid toimida täiendavate stiimulitena konfliktide lahendamisel, demonstreerides rahumeelsete kokkulepete käegakatsutavaid eeliseid.

Seal, kus EL on juba kohapeal tegev, nt ELi vaatlusmissioonil Gruusias, ELi piirihaldamise abimissioonil Moldova Vabariigis / Ukrainas ning ELi politseimissioonil ja ELi piirihaldamise abimissioonil Rafahi Palestiina okupeeritud aladel, võetakse täiendavaid meetmeid, et kasutada sünergiat, mis tekib kõnealusest operatiivsest sekkumisest ja reformide edendamise püüetest. Eelkõige pakub EL vajadusel tagatise partnerriikide jõupingutustele nende õigus- ja julgeolekuvaldkonna reformimisel, kasutades selleks õigusriigi põhimõtte valdkonna missioone ja teisi ÜVJP vahendeid, mida partnerid vajalikuks peavad.

EL kasutab täielikult ära Lissaboni lepingu sätteid, et tegeleda lisaks konfliktide lahendamisele veel muude julgeolekuprobleemide ja konkreetsete ühishuvidena, milleks on näiteks energia- ja ressursside julgeolek, kliimamuutused, relvade leviku tõkestamine, võitlemine rahvusvahelise terrorismi ja organiseeritud kuritegevusega ning võitlus uimastitega. EL teeb koos ENP partnerriikidega rahvusvahelistel foorumitel (nt ÜROs ja rahvusvahelistel konverentsidel) ühisalgatusi ÜVJP valdkonna küsimustes ning teistes ülemaailmsetes küsimustes.

2. JÄTKUSUUTLIKU MAJANDUS- JA SOTSIAALARENGU TOETAMINE

Euroopa Liit:

- toetab partnerriikides sellise poliitika rakendamist, mille eesmärk on tugevam, jätkusuutlikum ja kaasavam kasv, mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) arendamine ning töökohtade loomine
- tugevdab tööstuskoostööd ja toetab ettevõtluskeskkonna parandamist
- aitab korraldada investeringuid edendavaid üritusi
- edendab ELi VKEd otseinvesteringuid ja mikrokrediiti
- tugineb piirkondadevahelise majandusliku ebavõrdsusega võitlemisel regionaalarengu pilootprogrammidele
- käivitab pilootprogrammid põllumajanduse ja maaelu arengu toetamiseks

- edendab edukamaid majandusreforme ellu viinud partneritega makromajanduse alast poliitilist dialoogi
- parandab makromajandusliku finantsabi tõhusust, ühtlustades oma otsustusprotsessi
- tõhustab tööhõive ja sotsiaalpoliitika alast dialoogi

2.1. Jätkusuutlik majanduskasv ja töökohtade loomine

Meie naabruskonna ees on tohtud majanduslikud ja sotsiaalsed väljakutsed. Vaesus on suur, oodatav eluiga tihtipeale madal, noorte tööpuudus kõrge ning naiste osalus poliitilises ja majanduselus on piirkonna mitmes riigis väike. Loodusvarasid raisatakse ning tõusvatel toidu- ja energiahindadel on ulatuslikud mõjud terves naabruses. Suurema osa partnerriikide majandus on nõrk ja ühekülgne ning endiselt vastuvõtlik välistele majanduslikele vapustustele. Seetõttu on kiireloomulisteks eesmärkideks töökohtade loomine, majanduskasvu suurendamine, sotsiaalkaitse parandamine ja hiljutistest kriisidest mõjutatud sektorite (näiteks turismi) taaselavdamine. Nende probleemide lahendamine on äärmiselt tähtis poliitiliste reformide jätkusuutlikkuse tagamise seisukohast, samuti võib see kaasa aidata aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele. Piiratud majanduskasv, suurenev töötus ning suurenenud lõhe rikaste ja vaeste vahel tõenäoliselt suurendavad ebastabiilsust veelgi.

ENP raames innustatakse partnerriike endiselt võtma selline poliitiline lähenemisviis, mis aitab saavutada tugevama ja kaasavama kasvu. See hõlmab toetust jõupingutustele, mille eesmärk on parandada ettevõtluskeskkonda (näiteks menetluste lihtsustamine ja VKEde eest hoolitsemine) ning soodustada tööalast konkurentsivõimet. Positiivne mõju ettevõtluskeskkonnale on ka partnerriikide jõupingutustel õigusriigi põhimõttest kinnipidamise tugevdamiseks ja korruptsiooniga võitlemiseks, sest soodustades ulatuslikumaid välismaiseid otseinvesteeringuid ja tehnoloogiasiiiret stimuleeritakse omakorda uuendustegevust ja töökohtade loomist. EL pöörab erilist tähelepanu väljakutsetele, millega seisavad silmitsi riigid, kes väljuvad poliitilistest muutustest, ning aitab korraldada selliseid algatusi nagu **investorite konverentsid**, et täpsustada riiklikke investeerimisprioriteete ja püüda suurendada investorite usaldust. Ka **tõhusam investeringute kaitse skeem** oleks investoritele ja kauplemistele võimsaks signaaliks. Komisjon uurib võimalusi naaberriikides investeerivatele investoritele õigusliku kindluse tagamiseks.

VKEde täiendavaks toetamiseks arutab komisjon EIP ja teiste sidusrühmadega ka **Euroopa Investeerimisfondi**⁴ võimalikku rolli partnerriikides ja uurib meetmeid, sealhulgas **tagatise** ELi VKEde otseinvesteeringute ja mikrokrediidi edendamiseks.

Komisjon saab kaasa aidata võitlusele kõrge tööpuuduse ja vaesusega, kasutades selleks **põllumajanduse ja maaelu arengu toetamise pilootprogramme** ning regionaalarengu pilootprogramme, tuginedes ELi ulatuslikule kogemusele kõnealustes valdkondades⁵.

⁴ Euroopa Investeerimisfondil on kogemus ELi ja kandidaatriikide VKEde riskirahastajana ning ärikontaktide ulatuslik võrgustik. Seetõttu on tal ideaalne roll ELi VKEde poolt partnerriikidesse tehtavate investeringute edendajana.

⁵ Teatistes „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel” (KOM(2011) 200) käsitletud põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa naabrussprogrammi (ENPARD) reguleerimisala laiendatakse nii, et see hõlmaks ka idanaabrust.

Piirkondlikud arenguprogrammid võivad kaasa aidata riigi majanduse kui terviku suutlikkust kahjustava piirkondadevahelise majandusliku tasakaalustamatuse ja piirkondadevaheliste erinevuste kaotamisele. Käimasolevad pilootprogrammid aitavad idapartnerluse liikmetel välja selgitada asjakohased struktuurid ja tegevused kõnealuste probleemide lahendamiseks nende territooriumil ja vajadusel piiriüleselt koos nende piirkondlike naabritega. Sarnase lähenemisviisi võimalikkust uuritakse ka lõunanaabruse puhul.

Makromajanduse juhtimise ja eelarve jätkusuutlikkuse vallas jätkub poliitiline dialoog. Seda **makromajanduslikku dialoogi** tõhustatakse nende partneritega, kes lähevad oma majanduse ELiga integreerimisel kõige kaugemale ning see põhineb makromajandusliku poliitika ja põhiliste struktuurireformide läbivaatamisel. Sellega kaasneb tõhustatud dialoog **tööhõive ja sotsiaalpoliitika** teemal.

Selleks et aidata partnerriikidel toime tulla maksebilanssi lühiajaliselt ohustavate suurte raskustega, võib kasutusele võtta **makromajandusliku finantsabi**. Lühiajalises perspektiivis on see tähtsaim nende riikide seisukohast, kes võitlevad hiljutiste poliitiliste muutuste vahetu majandusliku ja sotsiaalmõjuga. Selleks et muuta makromajandusliku finantsabi andmise otsustusprotsess tõhusamaks, suurendada kõnealuse vahendi õigusliku aluse läbipaistvust ja täpsustada selle teatavaid kriteeriume, esitab komisjon raammääruse ettepaneku.

2.2. Kaubandussidemete tugevdamine

Euroopa Liit:

- peab huvitatud ja suuteliste partneritega läbirääkimisi kaugeleulatuvate ja terviklike vabakaubanduspiirkondade üle
- arendab edasi kaubandussoodustusi eelkõige neis sektorites, millel on kõige tõenäolisemalt kiire positiivne mõju partnerriikide majandusele

Suurem osa meie naabritest toetub ELile kui oma peamisele eksportturule ja impordiallikale. Kaupade ja teenustega kauplemine on majanduskasvu stimuleerimise, konkurentsivõime parandamise ja majanduse taastamise toetamise võimas vahend. Seetõttu on äärmiselt oluline, et sõlmiksime kõigi nende riikidega vastastikku kasulikud ja kaugeleulatuvad kaubanduskokkulepped, mis vastavad nende vajadustele ja majanduslikele võimalustele.

Tihedamate kaubandussuhete arendamise peamine ja tõhusaim vahend on **kaugeleulatu ja terviklik vabakaubanduspiirkond**. Kaugeleulatuvad ja terviklikud vabakaubanduspiirkonnad võimaldavad järkjärgult eemaldada kaubandustõkked ja nende raames püüeldakse õigusraamistiku ühtlustamise poole kaubandust mõjutavates valdkondades, eelkõige sanitaar- ja fütosanitaareeskirjad, loomade heaolu, tolli- ja piiriprotseduurid, konkurents ja riigihanked. Selleks et nad peaksid sammu ELi siseturu õigusraamistiku arenguga, on nende ülesehitus dünaamiline. Enam arenenud partnerite puhul võib kaugeleulatu ja terviklik vabakaubanduspiirkond kaasa tuua järkjärgulise majandusintegratsiooni ELi siseturuga. ELi eeskirjade ja tavade järkjärgulise ülevõtmise tõttu nõuavad kaugeleulatuvad ja terviklikud vabakaubanduspiirkonnad suurt pühendumist keerukatele ja ulatuslikele reformidele. Selle eelduseks on tugev institutsiooniline suutlikkus. Reformid võivad olla poliitiliselt keerulised, nõudes nii ärisektori kui ka teiste huvitatud isikute kaasamist. Läbirääkimiste alustamiseks peavad partnerriigid olema WTO liikmed ja täitma põhilisi soovitusi – võimaldab neil täita vabakaubanduspiirkonnast tulenevaid

kohustusi. Samuti peavad nad olema teinud piisavaid edusamme ühiste väärtuste ja põhimõtete suunas.

Kaubandus tugineb peamiselt ELi ja iga partneri vahelisele kahepoolsele lähenemisviisile. See lubab suuremaid edusamme teinud riikidel liikuda edasi kiiremini ja on kooskõlas diferentseerimispõhimõttega. Põhimõte on kooskõlas ka pikaajalise visiooniga majandusühenduse loomisest ELi ja tema naabruspoliitika partnerite vahel⁶. Piirkondlik majandusintegratsioon on vajalik partneritevahelise majanduse elavdamiseks ja laiemate majandusvõrgustike arendamiseks. Pikemas perspektiivis tugineks selline kogukond ühisele regulatiivsele raamistikule ning ENP partnerite ja ELi paremale juurdepääsule kaupade ja teenuste turule. Sellise lähenemisviisi raames oleks võimalik kaaluda lubada neil partneritel, kellel on täielikult toimiv sõltumatu kohtusüsteem, tõhus avalik haldus ja kes on teinud märkimisväärsed edusamme korruptsiooni kaotamiseks, ühineda **kaupade siseturu reguleerimata osaga**. See võib aset leida alles siis, kui osalevad riigid on jõudnud piisavale haldusliku ja õigusliku usaldusväarsuse tasemele.

Lühemaajalises perspektiivis võib nende partnerite suhtes, kes ei soovi alustada läbirääkimisi kaugeleulatuva ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna üle või ei ole selleks valmis, võtta muid meetmeid, millega elavdada ja soodustada kaubandust. Võttes arvesse iga partnerriigi olukorda ja ambitsioonide taset, üritab EL laiendada olemasolevates lepingutes sätestatud või käimasolevatel läbirääkimistel käsitletavaid **kaubandussoodustusi** eelkõige neis sektorites, mille positsioon on parim selleks, et anda partnerite majandusele kiire tõuge, pidades silmas liberaliseerimise erinevat tempot ja iga partnerriigi konkreetset olukorda. Paremat juurdepääsu kaupade turule on võimalik saavutada **tööstustoodete vastavushindamise ja tunnustamise lepingutega**, mis lubavad vastavussertifikaatide vastastikuse tunnustamise kaudu teatavates sektorites tööstustoodete vaba liikumist. Kõnealuste lepingute eesmärk on hõlmata kõik sektorid, mida reguleerivad õigusaktid on ühtlustatud ELi tasemel. Sellesse etappi jõudnud partner hakkaks tegelikult osalema ELi, EMP ja Türgi vahelises tööstustoodete vabakaubanduspiirkonnas. Nende lepingute rakendamist on võimalik lihtsustada Euroopa asutuste ja organisatsioonide tiheda koostööga standardiseerimise, vastavushindamise ja metroloogia valdkonnas. Selleks et kiirendada kõnealuste lepingute ettevalmistamist, on komisjon valmis parandama meie partneritele antavat tehnilist tuge. Tuneesia ja Egiptusega sõlmitakse need lepingud tõenäoliselt juba 2011. aastal.

Täiendavaid edusamme võiks teha ka partnerriikide vaheliste ning partnerriikide ja ELi vaheliste kaubavoogude elavdamisel. Üheks lõunapartnerite jaoks oluliseks elemendiks on uue Euroopa – Vahemere piirkonna sooduspäritolureeglite piirkondliku konventsiooni kiire rakendamine. Komisjon uurib, kuidas oleks võimalik konventsiooni laiendada teistele ENP partneritele ja esitab vastavad ettepanekud.

EL jätkab selliste reformide toetamist, mille eesmärk on aidata partneritel parandada nende suutlikkust, jagades avaliku sektori oskusteavet, sealhulgas terviklike institutsioonide väljaarendamise programmide või muude mehhanismide, näiteks mestimise ja TAIEXi⁷ kaudu. See aitab partneritel täita toiduohutuse, looma- ja taimetervise ning loomade heaolu käsitlevaid standardeid ning seega parandada nende ekspordipotentsiaali. Selleks et aidata

⁶ Vt KOM(2006) 726, 4.12.2006, Euroopa naabruspoliitika tugevdamine.

⁷ TAIEX on komisjoni talituste poolt hallatav tehnilise abi ja teabevahetuse vahend. TAIEXi raames toetatakse partnerriike ELi õigusaktide ühtlustamisel, rakendamisel ja jõustamisel. Vahendit kasutatakse peamiselt nõudluse alusel ning see aitab anda konkreetset juhul vajalikku oskusteavet, et tegeleda kiireloomuliste küsimustega; http://ec.europa.eu/enlargement/taix/what-is-taie/index_en.htm

põllumajandussektorit moderniseerida, pakub EL maaelu arengu programme, et aidata muu hulgas parandada põllumajanduse ja toiduainete kvaliteeti.

2.3. Valdkondliku koostöö parandamine

Euroopa Liit:

- tõhustab valdkondlikku koostööd, keskendudes eelkõige teadmistele ja uuendustegevusele, kliimamuutustele ja keskkonnale, energeetikale, transpordile ja tehnoloogiale
- soodustab partnerriikide osalemist valitud ELi asutuste ja programmide töös

Tõhustatud koostöö võib toimuda kõigis siseturuga seonduvates valdkondades alates sotsiaalpoliitikast ja rahvatervisest ning lõpetades tarbijakaitse, statistika, äriõiguse, teadustöö ja tehnoloogia arendamise, merepoliitika, turismi, kosmose ja mitme teise valdkonnaga. Kooskõlas põhimõttega „rohkem rohkema eest” suurendatakse märkimisväärselt järgnevate valdkondade koostööd ja teadmiste vahetust:

- EL teeb naaberriikidest partneritele ettepaneku töötada **ühise teadmiste ja innovatsiooniruumi** arendamise nimel. See ühendaks praeguse koostöö mitmes valdkonnas: poliitikadialoog, riigi ja piirkondade suutlikkuse parandamine, koostöö teaduse ja innovatsiooni valdkonnas ning üliõpilaste, teadlaste ja akadeemikute paremad liikumisvõimalused. Paralleelselt laiendatakse **kõrghariduse** valdkonna koostööd, toetades ulatuslikumalt **üliõpilaste ja akadeemilise personali liikuvust** ülikoolide partnerluse raames (Erasmus Munduse kaudu) ja struktureeritud koostööd ülikoolide ajakohastamiseks (Tempuse kaudu).
- EL ühineb oma naabrite jõupingutustega **kliimamuutuste** valdkonnas, tõhustades koostööd selle nimel, et soodustada vähem CO₂-heidet tekitavat arengut ja parandada vastupidavust kliimamõjudele (nendega kohanemist), et rakendada Cancuni kokkulepet ja teha edusamme ulatusliku ülemaailmse kliimarežiimi suunas. EL ja partnerriigid peaksid püüdlema ka kõrgematasemelise **keskkonnakaitse**⁸ suunas, mille eesmärk on jõustada kõrgemad õhu ja vee kvaliteedi standardid ning tagada parem keskkonnahaldus, suurem ressursitõhusus, elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ning vajalike infrastruktuuriinvesteeringute toetamine.
- **Energeetika** valdkonna koostööd tihendatakse aktiivsema energiapoliitika alase dialoogi kaudu, mille eesmärk on edasine turuintegratsioon, parem energiajulgeolek, mis põhineb regulatiivsete raamistike ühtlustamisel muu hulgas julgeoleku ja keskkonnastandardite valdkonnas, taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe alaste uute partnerluste arendamine ning tuumaohutus. Keskmise pikkusega ajavahemiku jooksul võiks selle tulemuseks olla energiaühenduse lepingu laiendamine naabritele, kes ei ole sellega veel ühinenud, või kogemusele tuginedes täiendava „ELi – Vahemere lõunapiirkonna energiaühenduse” loomine.

⁸ Oma teatistes ELi 2020. aasta algatuse „Ressursitõhus Euroopa” kohta (KOM(2011)21), rõhutas komisjon vajadust teha tihedat koostööd põhiliste partneritega, sealhulgas naabruses asuvate partneritega.

- Komisjon teeb ettepaneku **transpordialase** koostöö uueks raamistikuks, mille eesmärk on transpordisektori tihedam turuintegratsioon, eelkõige üle-Euroopaliste transpordivõrgustike laiendamine partnerriikidesse, haldustõkete kõrvaldamine, keskendudes ohutus- ja turvalisusküsimustele (sealhulgas sellistele küsimustele nagu õhu- ja raudteetranspordi juhtimine ja meretransport) ning ELi erinevate transpordiasutustega tehtava koostöö tõhustamine.
- Komisjon toetab ka strateegilisemat lähenemisviisi ja koostööd **merendusküsimustes**, eesmärgiga parandada merenduse eri valdkondade vahelist koostööd ja võimaldada majandusel areneda jätkusuutlikult.
- Vahemere lõunapiirkonna riikide hiljutised arengud on tõestanud **info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)** tähtsust poliitiliste ja sotsiaalsete muutuste vahendina. Seega tõhustatakse partnerriikidega tehtavat koostööd, et toetada digitaalse majanduse arendamist, kasutades riiklike ja ülemaailmsete probleemide lahendamiseks IKTd.

Samuti soodustab EL veelgi partnerriikide osalemist **ELi ametite** ja neile avatud **ELi programmide** töös⁹. Seda on pakutud mõne aasta jooksul ja selle tulemusel on hakatud tegema teatavat koostööd sellistes valdkondades nagu uimastikontroll ja lennuohutus. Komisjon koostab nimekirja prioriteetsetest programmidest, milles partnerid võivad osaleda, keskendudes sellistele, mis pakuvad võimalusi noortele ja mis soodustavad inimestevahelisi kontakte. EL toetab partnerriike ka ELi ametite töös osalemise juriidiliste eeltingimuste täitmisel ja mõnede osalemisega seonduvate kulude katmisel.

2.4. Ränne ja liikuvus

Euroopa Liit:

- jätkab valitud ENP partneritega viisalihtsustus- ning suuremaid edusamme teinutega viisanõude kaotamise protsessi
- arendab olemasolevaid liikuvuspartnerlusi ja loob uusi
- toetab ELi viisaeeskirjaga pakutavate võimaluste täielikku kasutamist liikmesriikide poolt

Teineteisemõistmise ja majandusarengu edendamisel on määrava tähtsusega liikuvus ja inimestevahelised kontaktid. Need on vältimatud kaubanduses, eriti teenustekaubanduses, ning ideede vahetamisel, innovatsiooni levitamisel, tööpuuduse ja sotsiaalsete probleemidega võitlemisel ning tugevate sidemete loomisel ettevõtjate, ülikoolide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel.

Tööjõu liikuvus on valdkond, milles EL ja tema naabrid saavad üksteist täiendada. ELi tööjõud vananeb ja konkreetsetes valdkondades tekib tööjõupuudus. Meie naabritel on kõrgelt haritud, noored ja andekad töötajad, kes saaksid neid lünki täita. Nende talentide ülemeelitamisel on EL teadlik ajude väljavoolu ohust, mis võib nõuda täiendavaid leevendavaid toetusmeetmeid.

⁹ KOM(2006) 724, 4.12.2006.

Partnerriigid on ka ebaseaduslike sisserändajate olulisteks lähte- ja transiitriikideks. Selleks et vähendada inimeste kannatusi ja tekkivaid julgeolekulünki, on äärmiselt oluline teha koostööd võitluses ebaseadusliku rändega. Selline koostöö on üks tingimustest, millele liikuvuspartnerlused tuginevad.

ENP eesmärk on välja töötada vastastikku kasulik lähenemisviis, mille puhul käivad käsikäes partnerriikide ja ELi majandusareng, hästihallatud seaduslik ränne, piirihalduse alase suutlikkuse parandamine, varjupaigaküsimused ja tõhusa õiguskaitse alane koostöö. Selline lähenemisviis on kooskõlas ELi üldise lähenemisviisi kolme sambaga ja hiljuti vastuvõetud rändeteatisega¹⁰ ning selle eesmärk on parandada seadusliku rände korraldust, suurendada maksimumini rände poolt arengule avaldatavat positiivset mõju ning suurendada suutlikkust piiri- ja rändehalduse küsimustes. Lähenemisviisi olemuslikuks osaks on ka sisserändajate õiguste edendamine ja neist kinnipidamine.

Liikuvuspartnerlused pakuvad ulatuslikku raamistikku selle tagamiseks, et isikute liikumine ELi ja kolmandate riikide vahel on hästi hallatud. Sellised partnerlused koondavad kõik meetmed, millega on võimalik tagada, et liikuvus on vastastikku kasulik. Need annavad parema juurdepääsu seadusliku rände kanalitele ning tugevdavad piirihaldus- ja ebaseadusliku rände haldamise suutlikkust. Need võivad hõlmata algatusi, mille raames aidatakse partnerriikidel alustada tööjõu rände haldamist, mis hõlmab värbamist, kutse- ja keeleõpet, oskuste arendamist ja tunnustamist ning sisserändajate tagasipöördumist ja taasintegratsiooni, või seda paremaks muuta¹¹. Selleks et parandada kodanike, eelkõige üliõpilaste, teadlaste ja ettevõtjate liikuvust partnerriikide ja ELi vahel, kutsub komisjon liikmesriike üles täielikult ära kasutama **ELi viisaeeskirjaga** pakutavaid võimalusi. EL uurib, kuidas neid selle protsessi vältel toetada ja kuidas kontrollida rakendamist. Selles kontekstis tuleks rõhutada viisatasu maksmisest vabastamise ja viisaeeskirjas? mainitud viisataotlejate kategooriatele mitmekordse sissesõiduviisa väljastamise võimalusi.

Siiani on meie naabritest liikuvuspartnerlused sõlmitud Moldova Vabariigi ja Gruusiaga. Komisjon usub, et selliste partnerluste headeks kandidaatideks sobiksid mitmed meie naabruskonna riigid. Komisjon püüab lõpule viia Armeeniaga peetavad läbirääkimised ning valmistub läbirääkimiste alustamiseks nt Maroko, Tuneesia ja Egiptusega¹².

EL toetab Ukrainat ja Moldova Vabariiki nende jõupingutustes viisanõude kaotamise tegevuskavade rakendamisel. Lisaks idapartnerluse riikidega sõlmitud või sõlmitavatele viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingutele peaks EL püüdma sõlmida viisalihtsustuslepingud (ja ühtlasi tagasivõtulepingud) ka lõunas asuvate partnerriikidega. Kõik sellised lepingud nõuavad koostööd ELiga rände, liikuvuse ja turvalisuse valdkonnas. Ebaseadusliku rände ärahoidmiseks, oma piiride tõhusaks haldamiseks, dokumentide turvalisuse tagamiseks ning organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas inimkaubanduse ja rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega võitlemiseks tuleb võtta konkreetseid meetmeid. Seal, kus hästihallatava ja turvalise liikuvuse tingimused on paigas, tuleks pikaajalises perspektiivis üksikjuhtumite kaupa kaaluda järkjärgulisi samme viisanõude kaotamise suunas.

¹⁰ KOM(2011) 248 (lõplik), 4.5.2011.

¹¹ Komisjon rahastab suutlikkuse suurendamist Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi kaudu.

¹² Vastavalt teatisele, mis käsitleb Vahemere lõunapiirkonna riikidega peetavat dialoogi rände, mobiilsuse ja julgeoleku küsimuses - KOM(2011)292/3.

Varjupaiga valdkonnas aitab EL kaasa rahvusvahelise kaitse tugevdamisele terves piirkonnas, jätkates Valgevene, Moldova Vabariigi ja Ukraina piirkondliku kaitseprogrammi rakendamist. Kui tingimused seda lubavad, hakkab EL rakendama ka Egiptuse, Liibüa ja Tuneesia piirkondlikku kaitseprogrammi. Toetatakse ka üksikute ENP partnerite selle valdkonna teisi algatusi. Põgenike ümberpaigutamine ELi siseselt peab moodustama kindla osa ELi püüetest toetada naaberriike, kes seisavad silmitsi märkimisväärsete põgenikevoogudega.

3. TÕHUSATE PIIRKONDLIKE PARTNERLUSTE LOOMINE EUROOPA NAABRUSPOLIITIKA KONTEKSTIS

EL pakub ühtsete poliitikapõhimõtete alusel igale üksikule naabrile partnerlust, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja mille raames tunnustatakse täielikult naabri eripära. ENP ida- ja lõunamõõtme eesmärk on nimetatud ühtset poliitikat täiendada piirkondliku koostöö soodustamisega ning piirkondliku sünergia ja iga piirkonna konkreetsetele geograafilistele, majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele reageerimise arendamisega. Need tuginevad minevikus ELi poolt eri piirkondade suhtes kohaldatud erinevale poliitikale. Euroopa – Vahemere piirkonna suhete kõigis valdkondades tehtud viieteistaastast koostööd täiendab nüüd hiljuti loodud Vahemere Liit. Möödunud kahe aasta jooksul on ELi ja tema idanaabrite vahelisi suhteid märkimisväärselt elavdanud idapartnerlus.

3.1. Idapartnerluse tugevdamine

Euroopa Liit:

- astub samme assotsieerimislepingute ning kaugeleulatuvate ja terviklike vabakaubanduspiirkondade sõlmimiseks ja rakendamiseks
- püüdleb partnerriikide demokratiseerimise poole
- toetab viisalihtsustus- ja viisanõude kaotamise protsessi
- parandab valdkondlikku koostööd, eelkõige maaelu arengu valdkonnas
- tutvustab kodanikele idapartnerluse eeliseid
- tihendab koostööd kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega.

Idapartnerluse sisseseadmine on parandanud suhteid Ida-Euroopa ja Lõuna-Kaukaasia partnerriikidega. See on aidanud algatada ja kindlustada keerulist muutuste protsessi. Möödunud aastakümnel on piirkonda üldiselt iseloomustanud sammud demokraatia suunas, sealhulgas on vahetunud režiimid. Piirkonna ees seisavad endiselt suured majanduslikud probleemid, eelkõige vaesus, kusjuures üksikute riikide vahel on märkimisväärsed erinevusi, ning mõjutatavus välistest asjaoludest ja teguritest.

Partnerid on tegelenud idapartnerluse põhielementidega (milleks on näiteks üldiste väärtuste – demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte – austamine, jätkuvad reformipüüdlused ning kindlam keskendumine pikaajaliste konfliktide lahendamisele) erineval määral. Kui mõned on väga selgelt pühendunud kogu oma potentsiaali saavutamisele, siis teised on teinud üksnes piiratud edusamme. EL tagab, et kõige suuremaid edusamme teinud partnerid, kes on

pühendunud idapartnerlusele omastele demokraatlikele reformidele, saavad sellest kõige suuremat kasu. Ühtlasi tuleb idapartnerluse vahendeid paremini kohandada üksikute riikide olukorraga, tuginedes seejuures esimesele rakendusetapile järgnenud kogemusele, nimelt määrates kindlaks vahendid, mis aitavad ületada ulatuslike ja keerukate assotsieerimislepingute üle läbirääkimiste pidamiseks vajalikku pikka ajavahemikku.

Assotsieerimislepingud, millest suurem osa hõlmab kaugeleulatuvaid ja terviklikke vabakaubanduspiirkondi, annavad igale idapartnerluse riigile võimaluse valida tase, mida ta soovib integratsiooni ja reformide edendamisel järgida. ELi pühendumisel ja toetusel saavad partnerriigid kasutada lepingut regulatiivse raamistiku ja institutsioonide ühtlustamiseks. Need hõlmavad joondumist ELi õigusaktide, normide ja standarditega, viies järkjärgulisele majanduslikule integreerumisele siseturuga.

Assotsieerimislepingu üle on alustatud läbirääkimisi viie partnerriigiga ja need annavad suhete edendamisele kindla poliitilise aluse. Ukrainaga alustati assotsieerimislepingu raamistikus läbirääkimisi kaugeleulatuva ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna üle, teiste partneritega alustatakse neid vajalike tingimuste täitmise korral. Hoolimata nende suhteliselt väiksest mahust ning seega ka piiratud kaubandussuhetest idapartnerluse riikide ja ELi vahel, on kaugeleulatuvad ja terviklikud vabakaubanduspiirkonnad ELi jaoks prioriteetsed ELi ja tema idanaabrite poliitiliste ja majandussidemete tugevdamise tõhusate vahenditena. Selleks et aidata partnerriikidel arendada süvareformideks vajalikku haldussuutlikkust, nähakse idapartnerlusega ette ka terviklike institutsioonide väljaarendamise programmid. Neid täiendavad regionaalarengu pilootprogrammid, mis on uusimad ELi vahendid partnerite abistamiseks majandusliku, sotsiaalse ja piirkondliku tasakaalustamatuse probleemide lahendamisel. Nendega aidatakse partneritel luua sobivad struktuurid ja meetmed piirkondlike probleemide lahendamiseks.

Mõned idapartnerluse riigid omistavad suurt tähtsust oma Euroopa-identiteedile ja ELiga tihedamate suhete arendamine on elanikkonna hulgas populaarne. Väärtused, millele Euroopa Liit tugineb – nimelt vabadus, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning õigusriigi põhimõte –, on ka idapartnerluse pakutava poliitilise assotsieerimise ja majandusintegratsiooni protsessi südames. Need on samad väärtused, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ning millele tuginevad artiklid 8 ja 49.

Partnerluse oluline osa on inimestevahelised kontaktid. EL toetab endiselt Ukrainat ja Moldova Vabariiki nende jõupingutustes **viisanõude kaotamise** tegevuskavade rakendamisel. Need kavad võiksid olla eeskujuks teistele idapartnerluse riikidele. Vahepeal peaksid idapartnerluse riigid täielikult ära kasutama viisalihtsustuse pakutavaid võimalusi.

Idapartnerid on saanud kasu viiest **juhtalgatusest**¹³ piirihalduse, VKEdes arendamise, energiakoostöö, kodanikukaitse ja keskkonnahalduse valdkonnas. Selleks et need programmid toetaksid paremini kahepoolse partnerluse eesmärgi, on neid nüüd kavas muuta. Näiteks integreeritud piirihalduse alase juhtalgatuse raames tehtav töö on järjest enam suunatud sellele, et toetada partnereid viisalihtsustuse ja viisanõude kaotamise tingimuste täitmisel. Idapartnerluse kahe- ja mitmepoolse tegevuse nähtavuse suurendamine on oluline selleks, et selgitada avalikkusele selle eeliseid. Piirkondliku solidaarsuse suurendamisele kaasaaitamiseks peaks EL suurendama oma toetust allpiirkondlikule koostööle, mille raames

¹³ Need on: integreeritud piirihaldus, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, piirkondlikud elektriturud, energiatõhusus ja taastuvad energiaallikad, loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamine, nendeks valmisolek ja nendele reageerimine ning keskkonnahaldus.

keskendutakse väiksemat arvu partnereid hõlmavatele konkreetsetele küsimustele. Meie partnerite vaheliste kahepoolsete suhete edendamiseks, sealhulgas konfliktide lahendamise valdkonnas, tuleb mitmepoolset raamistikku kasutada strateegilisemalt.

Kooskõlas läbivaadatud ENP eesmärgiga keskenduda ühiskondade vahelistele sidemetele edendab EL sidusrühmade intensiivsemat kaasamist. Sealhulgas on kavas rohkem kaasata parlamendid Euroopa Parlamendi asutatud EURONESTi raames, piirkondlikud osalejad koostöös Regioonide Komiteega, ettevõtete juhid idapartnerluse ettevõtlusfoorumi raames ning kodanikuühiskond ja sotsiaalpartnerid idapartnerluse kodanikuühiskonna foorumi ja selle riiklike platvormide raames.

Idapartnerluse raames tehtav koostöö jätkub poliitilise dialoogiga järgmistes valdkondades:

- haridus, noored ja kultuur: osaluse suurendamine sellistes programmides nagu Erasmus Mundus, Tempus, „Aktiivsed noored” (Youth in Action) ja e-sõpruskoolide programmis (eTwinning), tulevaste uute ELi programmide, näiteks „Elukestev õpe” (Lifelong Learning) laiendamine idapartnerluse riikidele, 2009.–2010. aasta spetsiaalse kultuuritegevuskava ja idapartnerluse kultuuriprogrammi järelmeetmete võtmine;
- transport: ELi ja tema idapartnerite infrastruktuurivõrgustike ühendamine;
- energeetika, keskkond, kliimamuutused: aktiivsem dialoog pärast Ida-Euroopa energiatõhususe ja keskkonnapartnerluse loomist ning Ukraina ja Moldova Vabariigi ühinemine Euroopa energiaühenduse lepinguga, et tugevdada energiajulgeoleku valdkonna koostööd;
- teadmiste jagamine, teadustöö ja infoühiskond: piirkonna teadus- ja hariduskogukondade täielik integreerimine e-infrastruktuuriga (nt üleeuroopalise teadusvõrgustikuga GÉANT ning võrkude ja hajusarvutuse Euroopa võrguinfrastruktuuriga);
- tolli- ja õiguskaitseküsimused tollikoostöö strateegiliste raamistike põhjal Ukraina, Moldova Vabariigi ja Valgevenega ning koostöö salakaubanduse vastu võitlemise valdkonnas;
- maaelu arendamise meetmed (vastavalt põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa naabrusprogrammile);
- tööhõive ja sotsiaalpoliitika;
- õigus, vabadus ja turvalisus idapartnerluse õigus- ja siseküsimuste tegevuskava alusel, mis esitatakse hiljem käesoleva aasta jooksul Stockholmi programmi¹⁴ raames, sealhulgas liikuvuspartnerlused;
- ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP).

¹⁴ Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava - KOM(2010) 171:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0171:FIN:ET:PDF>.

ELi liikmesriigid, kolmandad riigid ja rahvusvahelised finantsinstitutsioonid on väljendanud huvi idapartnerluse eesmärkide edendamise ja strateegilise tähtsusega projektide toetamise vastu. Täiendavaid vahendeid pakuvad naabruskonna investeerimisvahend, kahepoolsed partnerid ja rahvusvahelised finantsinstitutsioonid, eelkõige Euroopa Investeerimispank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank ning Maailmapank. Sellist koostööd tuleks teha dünaamiliselt, tuginedes VKEdes rahastamisvahendi, Euroopa Investeerimispanga idapartnerite rahastamisvahendi ja selle idapartnerluse tehnilise abi sihtfondi asutamisele ning ELi ja liikmesriikide panusele kõnealuste fondide asutamisse.

Idapartnerluse teabe- ja kooskõlastusrühm koondab abiandjate tegevuse kooskõlastamisest ja üldisemalt idapartnerluse arendamisest huvitatud rahvusvahelisi finantsinstitutsioone ja kolmandaid riike, kelle hulgas on Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Kanada, Norra, Šveits, Türgi ja Venemaa. Seda mitteametlikku koostööd tihendatakse vastavalt idapartnerluse partnerite huvidele.

Teine idapartnerluse tippkohtumine leiab aset 2011. aasta septembris Varssavis. Tuginedes tippkohtumise tulemustele, esitavad Euroopa Komisjon ja kõrge esindaja seejärel tegevuskava idapartnerluse edasise rakendamise suunamiseks.

3.2. Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel

Euroopa Liit:

- käivitab terviklike institutsioonide väljaarendamise programmid, mis sarnanevad idapartnerite puhul rakendatud programmidele
- alustab Tuneesia, Maroko ja Egiptusega dialoogi rände, liikuvuse ja turvalisuse küsimuses (esimese sammuna liikuvuspartnerluse suunas)
- tugevdab Euroopa – Vahemere piirkonna tööstuskoostööd
- käivitab pilootprogrammid põllumajanduse ja maaelu arengu toetamiseks
- keskendub Vahemere Liidu raames konkreetsetele projektidele, millel on selged eelised Vahemere piirkonna elanikkonnale
- edendab allpiirkondlikku koostööd
- tõhustab tööhõive ja sotsiaalpoliitika alast dialoogi

ENP peab andma kaaluka vastuse Vahemere lõunapiirkonnas praegu käimasolevatele märgilistele muutustele. 8. märtsil avaldatud ühisteatises „*Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel*”¹⁵ visandati ELi uut partnerlust käsitleva pakkumise esimesed elemendid nende partnerite osas, kes tegelevad demokraatia ülesehitamise ja ulatuslike reformidega. Kõnealusesse teatisesse on koondatud kolm peamist suunda, milles EL kavatseb edasi arendada suhteid oma Vahemere piirkonna partneritega: demokraatlikud muutused ja institutsioonide ülesehitamine, tugevam partnerlus elanikega ning jätkusuutlik ja kaasav majandusareng. Erinevad poliitikasuunad ja vahendid muudavad partnerlused ulatuslikeks ja terviklikeks, kuid ka diferentseerituks vastavalt iga partneri

¹⁵ KOM(2011) 200.

spetsiifilistele vajadustele ja eesmärkidele. EL juba osaleb mitme partneriga suhete tugevdamise protsessis, eelkõige pakkudes edasijõudnud riigi staatust¹⁶.

Neilt partneritelt, kes soovivad ELiga sõlmida partnerlust demokraatia ja ühise heaolu nimel, oodatakse edusamme punktis 1.1 rõhutatud põhielementide järgimisel. Meie suurimaid edusamme teinud Vahemere piirkonna partnerite pikaajaline visioon on tihe poliitiline assotsieerumine ELiga ja majanduslik integreerumine siseturuga. Lühiajalises perspektiivis on reformide alal edusamme tegevate partnerite jaoks kättesaadavad järgnevad võimalused.

Selleks et toetada üleminekut demokraatialle, käivitatakse **terviklikud institutsioonide ülesehitamise programmid**, mis sarnanevad ELi idapartnerite puhul rakendatutele: nende raames jagatakse märkimisväärses ulatuses oskusteavet ja rahalist toetust põhiliste haldusasutuste (tolli-, õiguskaitse- ja kohtuasutuste) suutlikkuse suurendamiseks ning nende prioriteedid on suunatud institutsioonidele, mida on demokratiseerumise toetamiseks kõige rohkem vaja.

Elanikega tugevama partnerluse loomiseks algatab komisjon nt Tuneesia, Maroko ja Egiptusega dialoogi rände, liikuvuse ja turvalisuse küsimuses (esimese sammuna liikuvuspartnerluse suunas). Neid ettepanekuid käsitletakse põhjalikumalt teatistes Vahemere lõunapiirkonna rände, mobiilsuse ja julgeoleku kohta¹⁷. Noorte tõhusamaks toetamiseks laiendatakse ka koolide koostööd (eTwinning), üliõpilaste ja akadeemilise personali liikuvust ülikoolide partnerluse raames (Erasmus Mundus), struktureeritud koostööd ülikoolide ajakohastamiseks (Tempus) ja noorte liikuvust („Aktiivsed noored”). Uusi algatusi võidakse edendada ka kultuuri valdkonnas.

Selleks et toetada **jätkusuutlikku ja kaasavat majandusarengut**, suurendab EL lühiajalises perspektiivis jõupingutusi kehtivate assotsieerimislepingute kaubandussätete parandamiseks, viies lõpule käimasolevad läbirääkimised põllumajanduse ning teenuste ja asutamisõiguse valdkonnas. Valitud lõunanaabritele antakse võimalus alustada ettevalmistusi ka tulevasteks läbirääkimisteks kaugeleulatuva ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna üle. Selleks et toetada turu avanemisega seonduvaid struktureeritud muutusi ja kaasavat majanduskasvu, rahastab komisjon põllumajanduse ja maaelu arengu pilootprogramme ning idapartnerluse raames saadud kogemusele tuginedes ka regionaalarengu pilootprogramme.

Komisjon edendab Euroopa – Vahemere piirkonna tööstuskoostööd, jätkates Euroopa-Vahemere piirkonna ettevõtlusharta rakendamist ja kohandades hartat VKEde vajadustega vastavalt Euroopa väikeettevõtlusalgatusele „Small Business Act”, levitades head tava ning võimaldades juurdepääsu prioriteetsete sektorite (tekstiil, turism, toormaterjalid) tegevusele ja võrgustikele. Komisjon tõhustab tööhõivet ja sotsiaalpoliitikat käsitlevat dialoogi ning toetab tõhusat sotsiaaldialoogi muu hulgas Euroopa – Vahemere piirkonna sotsiaaldialoogi foorumi kaudu. Piirkondlik regulatiivse raamistiku alane koostöö võiks soodustada kaubavahetust ja parandada investeerimiskliimat. Tõhusa, turvalise, ohutu ja jätkusuutliku mitmeliigilise ülevahemerelise transpordivõrgustiku väljatöötamine aitab kaasa ka jätkusuutlikule ja kaasavale majandusarengule. Selleks et välja selgitada pilootmeetmed, millega parandada

¹⁶ Edasijõudnud riigi staatus anti ENP tegevuskava tulemusliku rakendamise eest Marokole (2008. aastal) ja Jordaaniale (2010. aastal). Selle võiks anda ka teistele ENP lõunapiirkonna riikidele, kes teevad reformide alal edusamme. Sõltuvalt riigist võib see hõlmata poliitilise ja julgeolekukoostöö tugevdamist, kaubandussoodustusi ja suuremat integreerumist ELi siseturuga ning täiendavat rahalist toetust reformidele. See põhineb uuel ja terviklikumal tegevuskaval.

¹⁷ KOM(2011) 292/3.

Vahemere piirkonna merenduse eri valdkondade vahelist koostööd, teeb komisjon juba koostööd Euroopa Investeeringispanga ja Rahvusvahelise Mereorganisatsiooniga.

Vahemere Liit, mis täiendab ELi ja partnerite vahelisi kahepoolseid suhteid, peaks suurendama oma rolli tõhusa ja tulemustele suunatud piirkondliku koostöö korraldamisel. Lisaks tagab Vahemere Liit Vahemere piirkonna piirkondliku koostöö kaasava iseloomu, kaasates selliseid pooli nagu Türgi ja Lääne-Balkani riigid. Kõrge esindaja ja komisjon on valmis Lissaboni lepingust tulenevalt täitma Vahemere Liidus kaalukamat rolli. Vahemere Liidu taaselustamine nõuab üleminekut pragmaatilisemale ja projektipõhisemale lähenemisviisile. Vahemere Liidu sekretariaat peab toimima katalüsaatorina, ühendades riigid, Euroopa Investeeringispanga, rahvusvahelised finantsinstitutsioonid ja erasektori konkreetsetes, strateegilise tähtsusega majanduslikes projektides, mis loovad töökohti ning soodustavad innovatsiooni ja majanduskasvu terves piirkonnas. Partnerriikide osalemine neis projektides võiks järgida muutuva geomeetria põhimõtet sõltuvalt nende vajadustest ja huvidest. Konkreetseid infrastruktuuriprojekte võiks ELi eelarvest kaasrahastada naabruskonna investeeringuvahendi kaudu. Praeguses majandus- ja poliitilises kontekstis on endiselt täiesti asjakohased Pariisi tippkohtumisel määratletud juhtprojektid, näiteks Vahemere päikeseenergia kava, Vahemere puhastamine reostusest, meremagistraalide ja mandril asuvate kiirteede arendamine ning Vahemere piirkonna ettevõtluse arendamise algatus. Selleks et toetada jätkusuutlikku arengut, tuleks suuremat tähelepanu pöörata kehtivate piirkondlike lepingute, näiteks Vahemere merekeskkonna ja rannikuala kaitse Barcelona konventsiooni rakendamisele.

Samuti võib tulemusi anda ja suuremat solidaarsust luua väiksemal arvul naabreid hõlmav ja konkreetsetele küsimustele keskenduv **allpiirkondlik koostöö**. Magribi allpiirkondlikku koostööd võiks edendada näiteks tihedamate füüsiliste ühenduste loomise toetamise teel. EL esitab lähitulevikus konkreetsed ettepanekud, sealhulgas piiride võimaliku avamise toetamise võimaluste kohta.

4. LIHTSUSTATUD JA SIDUS POLIITIKA- JA PROGRAMMILINE RAAMISTIK

4.1. Konkreetsemad prioriteetidid tugevama poliitilise juhtimise kaudu

Euroopa Liit:

- keskendab ENP tegevuskavad ja ELi toetuse väiksemale arvule prioriteetidele, mille aluseks on täpsemad kriteeriumid

ELi ja kõigi ta naabrite kahepoolsed suhted on viimastel aastatel tugevnenud. Tihe ja intensiivne dialoog ei ole arenenud mitte üksnes üldistes poliitküsimustes, vaid meie koostöö kõigis konkreetsetes valdkondades. Sellised väga tihedad suhted ja suurem pühendumus nõuavad palju tugevamat poliitilist dialoogi ja koostööd. Lissaboni leping annab Euroopa Liidule vahendid sidusa ja kooskõlastatud poliitika ning programmide kujundamiseks, ühendades ELi välispoliitika ja välisabipoliitika jooned, mis varem kuulusid erinevate institutsioonide haldusalasse.

Partnerriikide ja liikmesriikide vahel valitseb konsensus, et sisulisemad assotsiatsiooninõukogud võimaldaksid sügavamaid poliitilisi arutelusid. Kuid poliitiline dialoog ei pea piirduma kord aastas toimuva aruteluga assotsiatsiooninõukogus: kui tingimused seda nõuavad, tuleks ette näha tihedamad ja spontaansemad võimalused. Meie ühiste probleemidega võitlemiseks vajaliku usu ja usalduse loomiseks on oluline jätkuvam ja

sügavam poliitiline dialoog. Lisaks kavatseb komisjon tõhustada partnerriikide ministeeriumidega peetavat valdkondliku poliitika (energeetika, haridus, noorsooküsimused, ränne ja transport) alast dialoogi.

Ehkki **ENP tegevuskavad** jäävad meie üldise koostöö raamistikuks, teeb EL partneritele ettepaneku keskenduda piiratud arvule lühiajalistele ja keskmise pikkusega ajavahemiku prioriteetidele, lisades täpsemaid kriteeriumeid ja asetades meetmed konkreetsemasse järjestusse. EL muudab vastavalt oma finantsabi prioriteete. Nimetatud prioriteetide nimekiri määrab poliitilise tempo ning aitab nii ELil kui ka igal naabril saavutada üheskoos kokkulepitud ajaraamistikus tähtsamaid tulemusi. Samuti lubab see tulemuslikumalt ühendada poliitilisi eesmärgi ja abi kavandamist. Sellele tuginedes on võimalik kavandamist käsitlevaid dokumente lihtsustada ja keskenduda ELi eriabi vajavate tegevuskava prioriteetide kindlaksmääramisele.

Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis uue Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi määruse koostamisel üritatakse veelgi lihtsustada ka finantsabi käsitlevat sätet, et reageerida vajadusele finantsabi paindlikuma ja paremini suunatud andmise järele.

Samal ajal annab EL vastavalt tegevuskavadele igal aastal endiselt aru edusammudest. Aruannetes keskendutakse rohkem demokraatialle ning aja jooksul tugevdatakse sidet kõnealustes aruannetes mõõdetud tulemuste, abi ja finantsabi taseme vahel.

4.2. Rahastamine

Euroopa Liit:

- suunab käesoleva uue lähenemisviisi valguses ümber Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi (ENPI) raames ettenähtud ja kavandatud vahendid ning teised asjaomased välispoliitika vahendid
- näeb meie naabruse kiireloomuliste vajaduste rahuldamiseks 2013. aastani ette täiendavad vahendid rohkem kui ühe miljardi euro ulatuses
- võtab kasutusele erinevatest allikatest pärit vahendid eelarve tugevdamiseks
- esitab ruttu kaasnevad eelarveprojektid eelarvepädevatele institutsioonidele (2011. aasta ülekanded, 2012. aasta kirjalik muutmissettepanek, 2013. aasta ümberkavandamine)

Vastastikusel usaldusel ning ühisel pühendumisel universaalsetele väärtustele – inimõigustele, demokraatialle ja õigusriigi põhimõttele – põhineva naabruspoliitika uue lähenemisviisi rakendamine nõuab **2013. aastani täiendavaid vahendeid kuni 1,242 miljardi euro ulatuses**. Need vahendid lisanduvad Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi raames 2011.–2013. aastaks antud 5,7 miljardile eurole. Uute hädaolukordade puhul kujutavad temaatilistest vahenditest piirkonnale suunatud meetmete rahastamine ja ELi eelarve kriisiabimehhanismid endast täiendavaid vahendeid. Rahalist toetust antakse selleks, et veelgi tugevdada partnerlust piirkonna inimestega, toetada jätkusuutlikku ja kaasavat kasvu, katta partnerriikide demokraatialle üleminekust tulenevaid täiendavaid vajadusi, edendada aastatuhande arengueesmärkide saavutamist ja rahastada käesolevast läbivaatamisest tulenevaid uusi algatusi eelkõige järgnevas valdkondades: partnerlus ühiskonnaga, maaelu ja regionaalareng (vt punktid 3.1 ja 3.2). See sisaldab kuni

250 miljoni euro suurust summat, mis pärineb vanematest laenu- ja riskikapitalioperatsioonidest tagasisaadavatest vahenditest, mis tehakse kättesaadavaks Euroopa – Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusrahastule, et edendada majanduskasvu ja tööhõivet, rahastades uusi operatsioone, ning toetada VKEde pikaajalisi rahastamisvajadusi. Sel eesmärgil peaks nõukogu vastu võtma komisjoni ettepaneku, et muuta ENPI määruse artiklit 23.

Need täiendavad vahendid tehakse kättesaadavaks 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist 4 tehtavate ümberpaigutuste teel ning kasutades 2012. aasta kulutuste ülemmäära mittedistsiplinatsiooni varusid ja vajaduse korral paindlikkusinstrumendi kaudu. Komisjon esitab peagi 2012. aasta eelarveprojekti kirjaliku muutmisetepaneku.

Praegu kaalub komisjon, kuidas parimal viisil integreerida riigi üldine olukord (demokraatia, usaldusväärsus, õigusriigi põhimõte ja usaldusväärne finantsjuhtimine) oma eelarve toetusmeetmeid käsitlevatesse otsustesse ning visandab oma lähenemisviisi peagi avaldatavas eelarvetoetusi käsitlevas teatises. See peaks tagama ka paindlikkuse, mis on vajalik abi taseme ja liigi kohandamiseks iga partneri edusammudega reformide vallas.

4.3. Euroopa Investeerimispanka ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga kaasamine

Euroopa Liit:

- kindlustab täiendavad laenuvõimalused Euroopa Investeerimispankast ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangast ning laiendab viimati nimetatud mandaati valitud lõunapartneritele

Selleks et toetada mahukaid infrastruktuuriprojekte, mis aitavad ühendada ELi oma naabrusega, elavdada arengut ning tegeleda põhiliste energeetika, keskkonna ja transpordi valdkonna probleemidega, on oluline tagada see, et Euroopa Investeerimispankal ja teistel piirkondlikku arengut toetavatel pankadel nagu näiteks Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangal oleks piisavaid rahalisi vahendeid. Komisjon toetab Euroopa Investeerimispanka välismandaadi laiendamist nii ida- kui ka lõunanaabrite puhul ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga mandaadi laiendamist valitud lõunapartneritele. Euroopa Investeerimispank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank saavad oma suhtelisi eeliseid maksimeerides saavutada ELi poliitilisi eesmärke üheskoos. Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga operatsioonid Vahemere lõunapiirkonna riikides peaksid toetama ELi poliitilisi eesmärke ning nende raames ei tohiks kanda üle ELi idanaabruses toimuvatele operatsioonidele ettenähtud vahendeid..

Euroopa Investeerimispanka muudetud välismandaadi vastuvõtmine võimaldaks suurendada tema ELi tagatisega laene terves ELi naabruses. Eelkõige juhul, kui nõukogu kiidab heaks Euroopa Parlamendi poolt väljapakutud ühe miljardi euro suuruse täiendava laenupaketi, võib Euroopa Investeerimispank anda Vahemere riikidele 2011.–2013. aastal laenu peaaegu kuus miljardit eurot. Selleks et pakkuda eelarvetagatise, mis on vajalikud Euroopa Investeerimispanka poolt Vahemere piirkonnale antavate laenude suurendamiseks, võetakse kasutusele täiendavad vahendid kuni 90 miljoni euro ulatuses.

4.4. Kavandamine 2013. aastaks ja kaugemale

Euroopa Liit:

- edendab paindlikumat ja lihtsamat abiandmist sellise vahendi raames, millest saab praeguse Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendi järglane pärast 2013. aastat;
- suurendab ELi, selle liikmesriikide ning teiste oluliste rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide ja kahepoolsete abiandjate vahelise kooskõlastamisega seonduvaid jõupingutusi

Oma 2010. aasta juuli järeldustes ENP kohta tunnistas nõukogu „vajadust toetada naabuspoliitika abil turu avamist, majanduslikku integreerimist, õigusnormide lähendamist ja kahepoolsete suhete tihendamist piisava rahalise toetuse ja tehnilise abi ning suutlikkuse suurendamise näol” ning märkis, et ta „pöördub rahalise toetuse küsimuse juurde tagasi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle toimuva arutelu raames”. Komisjon võtab uuendatud ENP visiooni ja keskmise pikkusega ajavahemiku eesmärgi arvesse oma ettepanekutes 2013. aastale järgneva ELi mitmeaastase finantsraamistiku kohta¹⁸. Suurem osa partnerriikidele antavast rahalisest toetusest antakse põhilisest rahastamisallikast, uuest Euroopa naabuspoliitika rahastamisvahendist eelkõige kahepoolsete, piirkondlike ja piiriüleste koostööprogrammide kaudu. Rahastamise tase peab kajastama muudetud ENP ambitsioone. Rahastamine peaks järjest enam sõltuma poliitilistest edusammudest ning ENP raames tuleks tagada paremaid tulemusi saavutanute suurem diferentseerimine, suurem paindlikkus, rangem tingimuslikkus ja stiimulid, võttes arvesse iga partnerluse ambitsioonikust (vt kaugeleulatuvate ja terviklike vabakaubanduspiirkondade läbirääkimised). Järjest suuremal määral tuleks ELi abi rakendamine delegeerida partnerriikidele, tingimusel et peetakse kinni ELi finantseeskirjadest ja kaitstakse ELi finantshuve.

Selleks et maksimeerida välist toetust ENP raames kokkulepitud reformikavale, suurendab EL jõupingutusi ELi liikmesriikide, teiste kahepoolsete abiandjate, Euroopa Investeerimispanka, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ning rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide tegevuse kooskõlastamisel. See võib toimuda ühise programmitöö, ühiste koostööalgatuste ning programmide ja projektide kaasrahastamise teel. ELi abi kooskõlastamise parandamiseks kaaluvad Euroopa välisteenistus ja komisjoni talitused võimalust käivitada huvitatud liikmesriikidega pilootprojekti raames ühine kavandamine lõunanaabruse riikides, kus on toimumas üleminek demokraatiale.

KOKKUVÕTE

Meie naabus pakub häid võimalusi vastastikku kasulikuks integratsiooniks ja koostööks. Näiteks võib tuua suure ja kvalifitseeritud tööelise elanikkonna, veel väljaarendamist vajavad märkimisväärsed turud ja vastastikku kasulikud energiajulgeoleku lahendused. Koostöö meie naabritega on ainus võimalus tegeleda selliste probleemide ja ohtudega, mis ei tunne piire — näiteks terrorism, ebaseaduslik ränne ning meie ühiste merede ja jõgede reostamine. See võimaldab meil võidelda piirkonna ebastabiilsuse ja konfliktide allikatega.

¹⁸

Komisjoni ettepanekud esitatakse hiljem käesoleva aasta jooksul.

Mitu ida- ja lõunanaabrit on viimasel aastakümnel asunud ambitsioonikale üleminekuteele. Üleminekuprotsessi kindlustamiseks vajavad nad tuge. Teised on sellist protsessi alustanud alles hiljuti. Ka nemad vajavad meie kiiret abi ja võivad kasu saada teiste partnerite õppetundidest. Üleminekuprotsesside toetamine on ELi enda huvides ja EL teeb oma naabritega koostööd põhiliste väärtuste ja põhimõtete nagu inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte, turumajanduse ning kaasava ja säästva arengu kinnistamisel nende poliitilisse ja majanduslikku mustrisse.

Käesolevas teatistes käsitletud uus lähenemisviis ENP-le on samm selles suunas. Komisjon ja kõrge esindaja kutsuvad nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles toetama nii tema üldist käsitust kui ka tema esitatavaid konkreetseid ettepanekuid selles valdkonnas. Nüüd kavatseme alustada oma naabritega arutelusid selle üle, kuidas seda uut lähenemisviisi iga üksiku partnerluse puhul kõige paremini ellu viia.

Probleeme on palju ja nende täielik lahendamine võib võtta aega. Püüdleme üheskoos demokraatliku, jõuka ja stabiilse piirkonna poole, kus üle 800 miljoni inimese saavad elada, töötada ja kujundada oma riigi tulevikku kindlana, et nende vabadust, väärikust ja õigusi austatakse.

ETTEPANEKUTELE LISATAV FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1 Ettepaneku/algatuse nimetus

Komisjoni ning välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatis „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele”

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB¹⁹) struktuurile

Välissuhted

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast tegevusest²⁰**

X Ettepanek/algatus käsitleb **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meedet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Euroopa roll maailmas: ülemaailmne panus

1.4.2. Erieesmärgid ning asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile

Asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile

Peatükk 19 08 – Euroopa naabruspoliitika ja suhted Venemaaga

Tegevuspõhise juhtimisega seotud erieesmärgid

1. ELi ja tema naaberriikide tihedaks koostööks ning piirkondlikuks ja mitmepoolseks integratsiooniks vajalike tingimuste edendamine.

¹⁹ ABM – tegevuspõhine juhtimine; ABB – tegevuspõhine eelarvestamine.
²⁰ Vastavalt finantsmääruse artikli 49 lõike 6 punktile a või b.

2. ELi naaberriikide majandusalaste ja valdkondlike reformide toetamine ning ulatuslikuma integratsiooni edendamine nii ELiga kui ka naaberriikide endi vahel.

3. Demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte edendamine ning konfliktide lahendamisele kaasaaitamine ELi naaberriikides.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Täpsustage, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju abisaajatele/sihtrühmale.

Eelmisel aastal teostatud Euroopa naabruspoliitika strateegilise läbivaatamise käigus tehti kindlaks valdkonnad, kus naabruspoliitikat saaks oluliselt tugevdada. Vahemere lõunapiirkonnas toimunud revolutsioonid ja murrangulised sündmused ning nende riikide kodanike selge tahe poliitiliste ja majanduslike muutuste elluviimiseks teevad ELi toetuse veelgi tähtsamaks kui enne ja osutavad valdkondadele, kus nii EL kui ka partnerriigid saavad ja peaksid end parandama. Samal ajal kohustub ELi jätkuvalt toetama püsivat demokratiseerimis- ja reformiprotsessi nii ida- kui ka lõunapoolsetes naaberriikides.

Teatistes „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” esitatakse naabruspoliitika strateegilisest läbivaatamisest tulenevad ettepanekud ja antakse seoses sellega konkreetsem kuju lähenemisviisile, mida kasutatakse idapartnerluse jätkuva rakendamise kaudu Ida-Euroopa ja Lõuna-Kaukaasia naaberriikide suhtes, ja lähenemisviisile, mida kasutatakse demokraatia ja ühise heaolu nimel rakendatava uue partnerluse kaudu Vahemere lõunapiirkonna naaberriikide suhtes. Kõnealuse partnerlusega demokraatia ja ühise heaolu nimel soovib EL toetada Egiptuses ja Tuneesias alanud demokraatlikke muutusi, mis võivad laieneda ka teistesse Vahemere lõunapiirkonna riikidesse.

Läbivaatamisest tulenevad uued meetmed jagunevad kolme põhikomponendi vahel:

Komponent 1. Demokraatlikud muutused ja institutsioonide ülesehitamine (seotud tegevuspõhise juhtimise erieesmärgiga nr 3, vt eespool)

*Demokraatlike muutuste ja institutsioonide ülesehitamise toetamine **tervikliku demokraatlikeks muutusteks vajalike institutsioonide ülesehitamise programmi** ja muude asjakohaste meetmete kaudu, pöörates tähelepanu demokraatliku ühiskonna jaoks keskse tähtsusega institutsioonidele ja aidates kaasa demokraatlikele reformidele julgeolekuvaldkonnas.*

Oodatavad tulemused

inimõiguste ja põhivabaduste parem austamine;

demokraatliku valitsustava parem rakendamine;

kohtuasutuste sõltumatuse ja tõhususe suurenemine;

korruptsioonitaseme vähenemine;

suurem demokraatlik kontroll julgeolekuvaldkonna üle;

ulatuslikum liikuvus parema piiri- ja rändealduse kaudu;

ELi õigustikuga rohkem kooskõlas olevad õigusaktid.

Komponent 2. Elanikega tugevama partnerluse loomine (seotud tegevuspõhise juhtimise erieesmärgiga nr 1, vt eespool)

Elanikega tugevama partnerluse loomine õppurite, teadlaste ja noorte vaheliste kontaktide laiendamise kaudu.

üliõpilaste ja teadlaste liikuvuse suurenemine ülikoolide partnerluse raames (Erasmus Mundus) ning struktureeritud koostöö ülikoolide moderniseerimiseks (Tempus);

koolide koostöö käivitamine avatud ELi e-sõpruskoolide programmi kaudu;

noortevaheliste kontaktide tihenemine;

Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikide (sh nendest lahku löönud piirkondade) kodanike suurem teadlikkus naabruspoliitika saavutustest, võimalustest ja väljakutsetest.

Komponent 3. Jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv ja majandusareng (seotud tegevuspõhise juhtimise erieesmärgiga nr 2, vt eespool)

Jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamine VKEde toetamise ning partnerriigis esineva majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamise kaudu, kasutades selleks ELi ühtekuuluvus- ja maaelu arendamise poliitika eeskujul toimivaid katseprojekte.

majandusliku ebavõrdsuse vähenemine partnerriigis;

tööhõive suurenemine;

VKEde areng;

parem kutseharidus ja -õpe;

põllumajanduskogukondade elatusvahendite paranemine;

parem toiduga kindlustatus;

suurem integreeritus ELi siseturgu ELi programmides osalemise kaudu.

1.4.4. Tulemus- ja mõjunäitajad

Täpsustage, milliste näitajate alusel hinnatakse ettepaneku/algatuse elluviimist.

Inimõiguste ja demokraatia nõuete järgimist kinnitavad valitsusväliste organisatsioonide ning ÜRO ja piirkondlike organite aruanded;

demokraatlikud valimised, mille usaldusväärsuse tagab vaatlejate piisav osalemine;

korruptsioonitaseme vähenemine;

e-sõpruskoolide programmis osalevate koolide arv;

programmis Erasmus Mundus osalevate üliõpilaste ja teadlaste arv;

ülikoolide struktureeritud koostööprojektide arv;

põllumajanduskogukondade heaolu tase;

naabruspoliitika partnerriikide edukate taotluste arv osalemiseks ELi programmides;

partnerriikide jätkusuutlikum varustatus toiduga taskukohase hinna eest;

majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse taseme vähenemine;

vähenenud töötuse tase.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused

Poliitiline visioon ja keskpika ajavahemiku eesmärgid

Pikaajalise **visiooni** kohaselt on naabruspoliitika eesmärk anda igale partnerriigile võimalus luua ELiga sellised naabrussuhted, mis vastavad tema soovidele, vajadustele ja võimetele. Poliitiliselt hõlmab see tihedama koostöö pakkumist ELiga, sealhulgas sagedasemate ühisalgatuste kaudu rahvusvahelistel foorumitel, kus arutatakse mõlemat poolt huvitavaid üleilmseid küsimusi. EL on avatud ka suuremale majandusintegratsioonile, mis viib järkjärgulisele majanduslikule integreerumisele ELi siseturuga. See toetab ka kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu kiirendamist meie naabrite juures, mis peaks aitama muutuda neil konkurentsivõimelisemaks, luua rahuldavaid töökohti ja saavutada aastatuhande arengueesmäärke. EL peaks kasutama kõiki oma poliitilisi vahendeid vastavalt mõlema poole vajadustele ja huvidele ning iga riigi võetud reformi- ja demokratiseerimiskohustustele.

Eesmärk on suurendada nii ELi kui ka partnerriikide kodanike poliitilise ja majandusliku heaoluga seotud vastastikuseid kohustusi, mis on mõlema poole stabiilsuse ja heaolu parim tagatis. Selle visiooni elluviimine kätkeb endas mitmeid väljakutseid. Partnerriikidelt nõuab vajalike reformide tegemine enne tulemuste saavutamist märkimisväärseid kulutusi ja jõupingutusi. ELi jaoks on oluline mitte seada ohtu sisuturu tõrgeteta toimimist ja tagada, et inimeste liikumine toimub turvalistes raamides.

Nendel partnerriikidel, kes võtavad otsustavaid samme poliitiliste ja majandusreformide elluviimiseks, on eeldus sõlmida järgmise nelja-viie aasta jooksul **idapartnerluse raames assotsieerimisleping** (idapoolsed partnerriigid) või osaleda **partnerluses demokraatia ja ühise heaolu nimel** (lõunapoolsed partnerriigid). Sellele lisanduvad liikuvuse suurenemine ja inimestevaheliste kontaktide tihenemine (nt võimaliku liikuvuspartnerluse loomise teel); tööstuskoostöö, VKEde arengu, välismaiste otseinvesteeringute ja ELiga tihenevate kaubandussuhete tulemusena toimuv majandusintegratsioon (nt kaugeleulatuva ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna loomise ja muude lepingute sõlmimise kaudu sellistes valdkondades

nagu põllumajandus, teenused ja asutamisvabadus, või esmatähtsate valdkondade tööstustoodete vastastikuse hindamise ja tunnustamise lepingute kaudu); ulatuslikum valdkondlik integratsioon (nt integreerumine üleeuroopalisse energiaturgu ning osalemine ELi programmides ja ametite töös vastavalt asjaomases programmis sätestatud võimalustele ja ELi ametite töös osalemist käsitlevatele üldsuunistele).

Partnerlusega demokraatia ja ühise heaolu nimel²¹ soovib EL toetada Egiptuses ja Tuneesias alanud demokraatlikke muutusi, mis võivad laieneda ka teistesse riikidesse. Selleks et kõnealused demokraatlikud muutused otsusekindalt ellu viia, vajavad need riigid toetust oma institutsioonide reformiks ja majanduskasvu taastamiseks. Ühtlasi tuleb nende riikide elanikkonnale näidata, et EL on valmis neid ihaldatud, kuid raskete muutuste ajal abistama.

Lisarahastamine

Selleks et rakendada naabruspoliitika uut lähenemisviisi, mis põhineb vastastikusel vastutusel ning ühisel pühendumusel inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi väärtustele, vajatakse **2013. aastani kuni 1242 miljoni euro ulatuses lisavahendeid**. Lisavahendid on järgmised:

a) ENPI õigusraamistik sobib hästi suurema osa selliste uute koostöömeetmete võtmiseks, mis on läbivaatamise käigus välja valitud. Sel põhjusel teeb komisjon ettepaneku täiendada ENPI vahendeid (750,5 miljonit eurot) erinevatest allikatest järgnevalt: 355 miljonit eurot ümberpaigutustena teiste instrumentide vahenditest ja 2012. aasta osa puhul 2012. aasta eelarveprojekti rubriigi 4 varust (241,5 miljonit eurot) ning 154 miljonit eurot paindlikkusinstrumendist. Kavandatavaks vahendite suurendamiseks ei ole vaja ENPI määrust ametlikult muuta, sest vastavalt 2007.–2013. aasta finantsraamistikku käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe punktile 37 on ilmnunud „*uued, objektiivsed ja pikaajalised asjaolud, mis on programmi rakendamise tulemusi silmas pidades selgesõnaliselt ja täpselt põhjendatud*”. Kavandatavat kokkulepet võiks pidada ümberpaigutuseks sellises ulatuses, mil 2012. aasta eelarveprojekti praegune varu saadi teatavate eelarveridade vähendamise teel (võrreldes eelmise aasta finantsplaneerimisega). Täpsem info esitatakse muutmissettepanekus;

b) võetakse kasutusele muud rahastamisvahendid nagu demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend (2011.–2012. aastal 13,4 miljonit eurot), arengukoostöö rahastamisvahendi valitsusväliste osalejate temaatiline programm (2011. aastal 3,8 miljonit eurot);

c) rakendatakse stabiliseerimisvahendit (40 miljonit eurot)²²;

d) eraldatakse 90 miljoni euro suurune tagatis, et Euroopa Investeerimispank saaks anda Vahemere lõunapiirkonnale veel miljardi euro ulatuses laenu²³;

²¹ KOM(2011) 200, 8.3.2011.

²² Stabiliseerimisvahendi raames kasutusele võetava summa täpne suurus sõltub sobivate projektide mahust. Kui nimetatud projektide maht jääb alla 40 miljoni euro, paigutatakse saldo ümber Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti.

²³ Kui nõukogu ja parlament nõustuvad Euroopa Investeerimispanka välismandaadi vahekokkuvõtte kontekstis suurendama ka idanaabruse ülemmäära, eraldatakse vajalik summa tagatisfondi rahastamiseks. Tuleb märkida, et vastavalt tagatisfondi määrusele (nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009), tehakse vajalikud eraldised mitme aasta jooksul alates 2013. aastast.

e) võetakse kasutusele makromajandusliku finantsabi instrument (100 miljonit eurot)²⁴,

f) võimaldatakse Euroopa Investeeringispangal (EIP) VKEdesse kapitaliinvesteeringute tegemiseks võtta uuesti kasutusele varasemate tehingute tulemusena saadud tagasimaksud (244 miljonit eurot).

Viimasena nimetatud meetme kasutamiseks peab nõukogu võtma vastu muudatuse ENPI määruse artiklis 23.

Samal ajal viiakse riiklikud sihtprogrammid kooskõlla uue partnerluse põhieesmärkidega ja paigutatakse ENPI vahendite raames ümber 150 miljonit eurot, et toetada Euroopa naabruspoliitika uut kodanikuühiskonna rahastamisvahendit ja muid meetmeid, millega edendatakse tugevamat ühiskondlikku partnerlust.

Diferentseerimine

Kui ühiskondliku partnerluse (komponent 2) tugevdamise eesmärgil võetavad meetmed on suunatud kõikidele partnerriikidele, siis ülejäänud kahe komponendi raames eraldatakse neile vahendeid vastastikuse vastutuse põhimõtte alusel, mille kohaselt oleneb toetus tehtud edusammudest.

Suurema ELi abi saamiseks tuleb teha edusamme demokraatia ülesehitamisel ja tugevdamisel ning õigusriigi põhimõtte järgimisel. Mida ulatuslikumad ja kiiremad on partnerriigi sisereformid, seda rohkem EL teda toetab. Suurem toetus väljendub mitmel viisil, sealhulgas sotsiaalseks ja majandusarenguks ette nähtud vahendite, institutsioonide ülesehitamise programmide (terviklik institutsioonide ülesehitamise programm), turulepääsu, EIP investeeringutoetuse ning liikuvust hõlbustavate meetmete suurendamise näol. Selliste eeliste pakkumisel lähtutakse asjaomase riigi vajadustest ja piirkondlikust olukorrast. Eeliste pakkumise eesmärk on näidata, et tõelised reformid nõuavad alguses märkimisväärsed kulutusi. Nende partnerriikide puhul, kus reforme ei ole toimunud, vaatab EL rahastamise läbi või isegi vähendab seda.

1.5.2. Euroopa Liidu meetme lisaväärtus

Käesoleva ettepaneku laiema konteksti moodustab uuendatud Euroopa naabruspoliitika, mille eesmärk on pakkuda partnerriikidele vastavalt Lissaboni lepingu artiklile 8 tihedamat poliitilist koostööd ja ulatuslikumat majandusintegratsiooni. Ettepaneku sisuks on Euroopa integratsioonikogemuste jagamine naaberriikidega ja nende riikide järkjärguline kaasamine ELi poliitikasse. Kuna ELi kavandatav toetus põhineb suurel määral ELi siseturgu integreerumisel, on seda kergem pakkuda ELi tasandil kui liikmesriigi tasandil.

²⁴

Instrumendi alusel kasutusele võetav täpne summa sõltub makromajandusliku finantsabi õigust omavate riikide vajadustest, mis on välja selgitatud Rahvusvahelise Valuutafondi toel rakendatud majanduse stabiliseerimise ja reformiprogrammide kontekstis. Kui makromajandusliku finantsabi programmide summa jääb alla 100 miljoni euro, võiks saldo ümber paigutada Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Varasema naaberriikidele antud abiga seoses on hinnatud viit riiki ja kahte piirkonda (MEDA II ja TACIS). Kõnealustes hinnangutes käsitletakse põhiliselt järgmisi valdkondi: majandusareng (sh kaubandus), sotsiaalvaldkond (sh tervishoid ja haridus), erasektor, põllumajandus (sh toiduga kindlustatus) ja energeetika (sh tuumaenergia).

Hinnangutest selgub, et varem partnerriikidega kahe eraldi määruse (TACIS ja MEDA) alusel tehtud kahepoolse ja piirkondliku koostöö koondamine ENPI alla on mõjunud positiivselt, kuna see on mõlemat koostööliiki vastastikku rikastanud, eriti reformide toetuseks antava abi rakendamise mehhanismide puhul. Tänu MEDA²⁵ raames saadud positiivsetele kogemustele on alates ENPI loomisest oluliselt suurenenud eelarvetoetuse kasutamine reformide edendamiseks, mis on andnud käegakatsutavaid tulemusi, viinud edasi reforme ja aidanud tugevdada poliitilist dialoogi partnerriikidega²⁶. Kõnealust lähenemisviisi tuleks aga veelgi täiustada, et selle raames pöörataks rohkem tähelepanu põhiväärtustele ja demokraatlikule valitsemistavale. Samuti tuleks teha jõupingutusi selleks, et kaasata kodanikuühiskonda senisest enam meetmete väljatöötamisse ja järelevalvesse ning muuta meetmed nähtavamaks.

Laienemise käigus saadud kogemustel põhinevate uute vahendite (TAIEX, mestimine ja hiljutisemad idapartnerluse terviklikud institutsioonide ülesehitamise programmid) kasutusevõtmine on samas suurendanud ENPI võimet rakendada institutsioonide väljaarendamise projekte ja edendada õigusaktide lähendamist ELi õigustikule. Piiriülese koostöö rahastamisvahend on parandanud ENPI mehhanismi üksteisega piirnevate piirkondade koostööks.

1.5.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Kuigi ENPI on põhiline vahend, mille kaudu EL teeb oma naaberriikidega rahandusalast koostööd, toetatakse naabruspoliitikaga hõlmatud riike ka muudest rahastamisvahenditest, mis on ette nähtud konkreetsete poliitiliste küsimuste (üleilmsed probleemid, inimõigused, tuumaohutus) või kriisiolukordade (makromajanduslik finantsabi, stabiliseerimisvahend, humanitaarabi vahendid) lahendamiseks.

Mõnda nimetatud vahendit on hiljuti kasutatud, et reageerida ELi lõunapoolsetes naaberriikides tekkinud vajadustele ja neid kasutatakse jätkuvalt naabruspiirkonna üleminekuprotsesside toetamiseks.

Tuneesia puhul on stabiliseerimisvahendi raames võetud vastu 2 miljoni euro suurune pakett, millega toetatakse 1) poliitilist reformi ja valimisprotsessi ning 2) sõltumatuid massiteabevahendeid ja kodanikuühiskonda. Kodanikuühiskonda kavatakse täiendavalt toetada 2 miljoni euroga demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendist sellistes valdkondades nagu kodanikuühiskonna esindajate osalemine valimistel vaateajatena, koolituse pakkumine parteidele, sõnavabaduse toetamine ja demokraatlike väärtuste edendamine ning inimõigustest kinnipidamise järelevalve suutlikkus. Arengukoostöö rahastamisvahendi

²⁵

Vrd MEDA II määruse ja selle rakendamise hindamise peamised järeldused (juuni 2009).

²⁶

Sellele osutavad näiteks Tuneesia suhtes rakendatud eelarvetoetusmeetmete hindamise järeldused (november 2010).

valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste temaatilisest programmist on Tuneesiale ette nähtud 1,2 miljonit eurot. Lisaks rahastatakse demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendist ELi valimisvaatlusmissiooni (kuni 4 miljonit eurot).

Egiptusele eraldatakse demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendist 2,9 miljonit eurot, et toetada piinamisevastaseid meetmeid, parandada eeluurimisasutuste olukorda ning edendada ajakirjandus- ja usuvabadust. Noorte võimaluste ja naiste õiguste edendamiseks ning sotsiaalsete ja majanduslike õiguste toetamiseks nähakse (arengukoostöö rahastamisvahendi) valitsusväliste osalejate ja kohalike omavalitsuste temaatilisest programmist ette 2,6 miljonit eurot.

Liibüa sisekonflikti tagajärgede leevendamiseks ning pagulaste ja ümberasustatud isikute abistamiseks on kasutusele võetud humanitaarabi rahastamisvahend (70 miljonit eurot) ning kodanikukaitse mehhanismi kaudu on hädaabireservist pärit 5 miljonit eurot suunatud kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise rahastamiseks.

1.6. Meetme kestus ja finantsmõju

☒ **Piiratud kestusega** ettepanek/algatus

- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku 2011–2013
- ☒ Finantsmõju avaldub ajavahemikul 2011–2013

☐ **Piiramatu kestusega** ettepanek/algatus

- rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid²⁷

☒ **Otsene tsentraliseeritud eelarve täitmine** komisjoni poolt

☒ **Kaudne tsentraliseeritud eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☒ rakendusametitele
- ☐ ühenduste asutatud asutustele²⁸
- ☐ riigi avalik-õiguslikele asutustele või avalikke teenuseid osutavatele asutustele
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud konkreetsete meetmete rakendamine Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaselt ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis finantsmääruse artikli 49 tähenduses

☐ **Eelarve täitmine koostöös** liikmesriikidega

☒ **Detsentraliseeritud eelarve täitmine koostöös** kolmandate riikidega

☒ **Eelarve täitmine ühiselt** rahvusvaheliste organisatsioonidega (*täpsustage*)

Märkused:

Eesmärkide saavutamiseks rakendatakse meetmete kombinatsiooni, mis hõlmab eelkõige järgmisi eelarve täitmise viise:

Institutsioonide väljaarendamise meetmete eelarvet täidab otsese halduse teel peamiselt komisjon.

Üliõpilaste ja noorte vahetuse ning ülikoolide ja koolide koostöö eelarvet täidab Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus.

²⁷ Eelarve täitmise viise selgitatakse koos viidetega finantsmäärusele veebisaidil BudgWeb: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

²⁸ Määratletud finantsmääruse artiklis 185.

Ühtekuuluvus- ja põllumajanduspoliitika eeskujul toimivate katseprojektide puhul rakendatakse otsest tsentraliseeritud eelarve täitmist või detsentraliseeritud eelarve täitmist.

Teatavate meetmete puhul (nt Euroopa Nõukogu konventsioonide täitmine) saab kasutada eelarve täitmist ühiselt rahvusvaheliste organisatsioonidega. Selleks et tagada abi tõhusus ja liikmesriikide osalemine tööjaotuses, võiks kavandada ka eelarve täitmist delegeeritud koostöö raames.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Komisjon teostab oma väliskoostöö järelevalvet kõigil tasanditel:

sisend (eriti rahavood: kulukohustused, lepingud ja maksed);

tegevus/väljundid (projektide ja programmide täitmine, koha peal komisjoni delegatsioonide poolt teostatav sisejärelevalve);

edu/tulemus (tulemuspõhine järelevalvesüsteem – ROM²⁹) ja *mõju*.

Partnerriikidele ja -piirkondadele antava pikaajalise välisabi kavandamine toimub strategiadokumentide (kuni 7 aastat) ja sihtprogrammide (3–4 aastat) koostamise raames. Nimetatud kavandamisdokumente saab igal ajal läbi vaadata, et kohendada neid prioriteetidega. Sihtprogrammidel on iga koostöövaldkonna puhul konkreetsed eesmärgid ja eeldatavad tulemused.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteemid

2.2.1. Tuvastatud ohud

1) Poliitilise ja halduslase stabiilsuse puudumine partnerriikides võib raskendada programmide väljatöötamist, põhjustada viivitusi summade väljamaksmisel ja vähendada tõhusust.

2) Haldusassigneeringute puudulikkuse tõttu võib abi haldamiseks ette nähtud personal osutada ebapiisavaks.

3) Kvaliteedinõuete ebapiisav kohaldamine võib tuua kaasa halvasti väljatöötatud programmid ja projektid.

4) Puudulik teabelevik võib takistada abi haldamisega seotud probleemide lahendamist.

²⁹

Tulemuspõhine järelevalvesüsteem (ROM) võimaldab kiiresti hinnata projekti või programmi täitmist ja selle laiemat mõju ning pakub komisjonile sõltumatut nõustamist komisjoni projektiportfelli kohta. Üks järjekindel lähenemisviis tagab komisjonile võrreldavad andmed kõigi piirkondade kohta, kus ta välisabi annab.

2.2.2. Ettenähtud kontrollimeetod(id)

Valmisoleku suurendamine: kõige suurema ohuga riikide kindlakstegemine, riigipõhiste riskijuhtimiskavade väljatöötamine, kõnealuste riikide olukorra jälgimine mitme kanali kaudu.

Piisavate haldusassigneeringute tagamine: 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rubriikides 4 ja 5 ette nähtud haldusassigneeringute üksikasjalik kavandamine. Inimressursside jaotuse kohandamine peakorteri ja delegatsioonide vahel, lähtudes prognoositud vajadustest ja töökoormuse hindamisest, võimaluse korral mõõdetavate kriteeriumide alusel (nt ettevalmistatavate lepingute arv).

Nõuete ja eeskirjade rakendamine ja järgimine nii enne kui ka pärast kvaliteedi tugirühmade tööd. Delegatsioonide ning arengu ja koostöö peadirektoraadi EuropeAid asjaomaste talituste varajased meetmed vajaliku erialase abi pakkumiseks kaug- või kohapealse toe kaudu.

Süsteemiandmete kvaliteedi ja aruandluse parandamine: teavitamine käimasolevatest läbirääkimistest ning kõikide abi haldamisega seotud probleemide üksikasjalik kindlakstegemine ja edastamine läbirääkimistel osalejatele.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed.

Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmine ja võitlus eeskirjade eiramise ja pettuse vastu moodustavad ENPI määruse lahutamatu osa. Haldusjärelevalve teostamise eest lepingute ja maksete üle vastutavad ELi delegatsioonid abi saavates riikides. Iga eespool nimetatud määruse alusel rahastatava meetme üle tehakse delegatsioonide³⁰ kaudu järelevalvet projektitsükli kõigis etappides. Eelkõige pööratakse tähelepanu kulu liigile (kulu abikõlblikkus), eelarve järgimisele (tegelik kulu) ning tõendavate ja asjakohaste dokumentide kontrollimisele (kulutõendid).

³⁰

Nad volitavad ka komisjoni (OLAF) läbi viima kohapealset kontrolli ja inspeksiooni vastavalt 11. novembri 1996. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 2185/1996.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneerin gute liik	Rahaline osalus			
	Number [Nimetus.....]	Liigendatu d/liigendam ata (31)	EFTA riigid ³²	Kandidaatri igid ³³	Kolmand ad riigid	Rahaline osalus finantsmääruse artikli 18 lõike 1 punkti aa tähenduses
19.01.04.0 2	Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrument (ENPI) — Halduskorralduskulud	Liigenda mata	EI	EI	EI	EI
19.08.01	Euroopa naabrus- ja partnerluspoliitikaga seotud finantskoostöö	Liigenda tud	EI	EI	EI	EI

³¹ Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

³² EFTA – Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

³³ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Üldine hinnanguline mõju kuludele, miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Hinnanguline mõju kuludele						
Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Rubriik 4 – Välissuhted					
			2011	2012	2013	Kokku
Tegevusassigneeringud						
19 08 01 – Euroopa naabrus- ja partnerluspoliitikaga seotud finantskoostöö	Kulukohustused	(1)	85,000	383,750	261,750	730,500
	Maksed	(2)	0,000	115,125	104,700	219,825
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud (15)						
19 01 04 02 – Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrument (ENPI) – Halduskorralduskulud		(3)	0,000	11,750	8,250	20,000
Arengu ja koostöö peadirektoraadi EuropeAid assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	1+3	85,000	395,500	270,000	750,500
	Maksed	2+3	0,000	126,875	112,950	239,825
Tegevusassigneeringud kokku	Kulukohustused	(4)	85,000	383,750	261,750	730,500
	Maksed	(5)	0,000	115,125	104,700	219,825
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud						
			0,000	11,750	8,250	20,000
Assigneeringud kokku	Kulukohustused		85,000	395,500	270,000	750,500
	Maksed		0,000	126,875	112,950	239,825
(15). Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B..A read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.						

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Täpsustada eesmärgid ja väljundid ↓ ↻ ⌂ 🔍			Aasta 2011		Aasta 2012		Aasta 2103		KOKKU	
	VÄLJUNDID									
	Väljundi liik	Väljundi keskmine kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
KOMPONENT 1. DEMOKRAATLIKUD MUUTUSED JA INSTITUTSIOONIDE ÜLESEHITAMINE										
Terviklikud institutsioonide ülesehitamise programmid*	Programm	40	3	20	3	63	3	42	3	125
Liikuvuspartnerlused*	Programm	8	3	5	3	10	3	10	3	25
Komponent 1 kokku				25		73		52		150
KOMPONENT 2. PARTNERLUS ELANIKEGA										
Erasmus Mundus – üliõpilasvahetus	Üliõpilast aasta kohta	0,035	857	30	1286	45	1000	35	3143	110
Tempus – ülikoolide koostöö	Projekt	0,9	6	5	14	12.5	14	12.5	33	30
Noored - Projektid	Projekt	0,02	500	10	875	17,5	875	17,5	2250	45
Muud väljundid		puudub		5		11,25		9,75		26
Komponent 2 kokku				50		86,25		74,75		211
KOMPONENT 3. JÄTKUSUUTLIK JA KAASAV MAJANDUSKASV JA MAJANDUSARENG										
Ühtekuuluvusosalised katseprogrammid	Programm	40	3	0	3	85	3	40	3	125

Põllumajandus- ja maaelu arengu alased katseprogrammid	Programm	30	6	10	6	110	6	65	6	185
Osalemine ELi programmides**	puudub	puudub	5,95		5,95		5,95		5,95	
Komponent 3 kokku				10		224,5		135		369,5
KULUD KOKKU				85		383,75		261,75		730,5

* Mitmeaastase (kolmeaastase) institutsioonide ülesehitamise programmi raames. Keskmine kulu on kolme aasta kohta.

** Summa, mis on eraldatud selleks, et kaasa aidata partnerriikide osalemisele ELi programmides. Üksikud toetused sõltuvad programmist ja riigist ning neid ei ole võimalik prognoosida. Suuremat osa seonduvatest inimressurssidest on vaja täpselt selles etapis vastavates abi saavates riikides asuvates delegatsioonides.

NB! Tuleks rõhutada, et meetmete ja nendele eraldatud assigneeringute jaotus komponentide vahel on praeguses etapis alles soovituslik ning et esitatud väljundid põhinevad prognoosidel ja on näitlikud.

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

3.2.2.1. Ülevaade

- ☒ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ³⁴	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)	KOKKU
--	-----------------------	-----------	-----------	-----------	--	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 5								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 5 kokku								

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 5 välja jäävad kulud³⁵								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 5 välja jäävad kulud kokku								

KOKKU								
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

³⁴ Aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist.

³⁵ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B..A read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

3.2.2.2. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

hinnanguline väärtus täisarvuna (või maksimaalselt ühe kohaga pärast koma)

	Aasta 2011	Aasta 2012	Aasta 2013
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)			
XX 01 01 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)			
XX 01 01 02 (delegatsioonides)			
XX 01 05 01 (kaudne teadustegevus)			
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)			
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)³⁶			
XX 01 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)			
XX 01 02 02 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)			
19 01 04 02³⁷	– peakorteris ³⁸	0	
	– delegatsioonides	131	92
XX 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)			
10 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)			
Muud eelarveread (täpsustage)			
KOKKU		131	92

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

³⁶ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored eksperdid delegatsioonides.

³⁷ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised B..A read).

³⁸ Peamiselt struktuurifondid, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond ja Euroopa Kalandusfond.

Ülesannete kirjeldus:

Naabruspoliitika läbivaatamisest tulenevate täiendavate vahendite ja uute algatuste rakendamiseks vajatakse ka täiendavat personali. Läbivaatamise tulemusena rakendatavad uued meetmed, nt partnerlus demokraatia ja ühise heaolu nimel (institutsioonide väljaarendamine, suhteliselt väikeste projektide kaudu rakendatavad inimestevahelised kontaktid, kodanikuühiskonna toetamine jne), nõuavad oma olemuselt märkimisväärsel hulka töötajaid, et hallata programme ja teostada nende suhtes järelevalvet. Suuremat osa seonduvatest inimressurssidest on vaja täpselt selles etapis vastavates abi saavates riikides asuvates delegatsioonides ning Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutuses (haridus-, noorte- ja kultuuriprogrammide haldamiseks).

Sellises ulatuses, mil täiendavad rakendusvahendid tulenevad teiste instrumentide vahenditest pärinevatest ümberpaigutustest, paigutatakse ka seonduvad haldustoetuse kulud vastavalt ümber. Teiste instrumentide vahenditest ümberpaigutatavad haldusassigneeringud moodustavad 2012. aastal 6,78 miljonit eurot ja 2013. aastal 8,25 miljonit eurot. Need ümberpaigutused vastavad ligikaudu 76 täistööajale taandatud töötaja ümberpaigutamisele vastavalt 2012. aastal ja 92 täistööajale taandatud töötaja ümberpaigutamisele vastavalt 2013. aastal.

Delegatsioonide koosseisuväliste töötajate maksumuseks töötaja kohta on arvestatud 88 937 eurot, mis on 2012. eelarveprojekti eelarvereval 19.010402 lepingulise töötaja (134 120 eurot) ja kohaliku töötaja (43 754 eurot) kohta prognoositud kulu keskmine.

Ametnikud ja ajutised töötajad	
Koosseisuvälised töötajad	131 täistööajale taandatud töötajat aastas 2012. aastal ja 92 täistööajale taandatud töötajat aastas 2013. aastal, mille kogukulu on 20 miljonit eurot (11,75 miljonit eurot 2012. aastal ja 8,25 miljonit eurot 2013. aastal)

3.2.3. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

- ☐ Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga
- ☒ Ettepanekuga/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine

Suurem osa käesolevas finantsselgituses osutatud meetmete lisarahastamisvajadusest kaetakse ümberplaneerimise kaudu, suunates mitmeaastase finantsraamistiku rubriiki 4 kuuluvate välissuhete rahastamisvahendite summad (nii tegevus- kui ka haldusassigneeringud) ENPI-le.

2011. aastaks saadakse täiendavad 85 miljonit eurot põhiliselt arengukoostöö rahastamisvahendi summade ümberpaigutamise kaudu (51 miljonit eurot) ja ELi osaluse vähendamise teel Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangas (34 miljonit eurot).

2012. aastaks vajatavad täiendavad 395,5 miljonit eurot saadakse: 1) rubriigi 4 varust (241,5 miljonit eurot), mis hõlmab assigneeringuid, mis olid algsest kavandatud arengukoostöö rahastamisvahendile (89 miljonit eurot), ühinemiseelse abi rahastamisvahendile (60 miljonit eurot) ja stabiliseerimisvahendile (60 miljonit eurot), ning 2) paindlikkusinstrumendist (154 miljonit eurot).

2013. aastaks on täiendavad 270 miljonit eurot kavas saada ümberpaigutuste teel arengukoostöö rahastamisvahendist (100 miljonit eurot), ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (60 miljonit eurot), stabiliseerimisvahendist (70 miljonit eurot) ja muudest rahastamisvahenditest pärit ümberpaigutustest, eelkõige ühise välis- ja julgeolekupoliitika eelarvest (40 miljonit eurot)³⁹.

- X Ettepanekuga/algatusega seoses on vajalik paindlikkusinstrumendi kohaldamine⁴⁰.

Nagu eespool osutatud, tuleb käesolevas finantselgituses kirjeldatud meetmete rahastamiseks vajalike täiendavate vahendite tagamiseks võtta 2012. aastal 154 miljoni euro ulatuses kasutusele paindlikkusinstrument.

Komisjon jätkab ruttu asjaomaste eelarveprojektide eelarvepädevatele institutsioonidele esitamisega (2011. aasta ülekanded, 2012. aasta kirjalik muutmissettepanek, 2013. aasta ümberkavandamine).

3.2.4. Kolmandate isikute rahaline osalus

- Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- Ettepanek/algatus hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

³⁹ See toimub kõrge esindaja ettepaneku alusel ja vastavalt ühise välis- ja julgeolekupoliitika eelarve suhtes kohaldatavatele erieeskirjadele.

⁴⁰ Vt institutsioonidevahelise kokkuleppe punktid 19 ja 24.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ mitmesugustele tuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁴¹						
		Aasta N	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Mitmesuguste sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[...]

Täpsustage tuludele avaldatava mõju arvutusmeetod.

[...]

⁴¹ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, st brutosumma pärast 25 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.